

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101008/I/2018/36086129768681220

**Tendencie vývoja životného poistenia
v podmienkach SR**

Diplomová práca

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

**Tendencie vývoja životného poistenia
v podmienkach SR**
Diplomová práca

Študijný program: Poistovníctvo

Študijný odbor: Poistovníctvo

Školiace pracovisko: Katedra poistovníctva

Vedúci záverečnej práce: Prof. Ing. Anna Majtánová Phd.

Bratislava 2018

Bc. Adam Drozd

Pod'akovanie

Chcem sa pod'akovať mojej vedúcej záverečnej práce prof. Ing. Anne Majtánovej Phd. za jej pomoc, podporu a usmernenia, ktoré boli pre mňa pri písaní tejto diplomovej práce cenným prínosom.

ABSTRAKT

DROZD, Adam: *Tendencie vývoja životného poistenia v podmienkach SR.* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra poisťovníctva. – Vedúci záverečnej práce: Prof. Ing. Anna Majtánová Phd. – Bratislava: NHF EU, 2018, 50s.

Cieľom záverečnej práce je zhodnotenie súčasného stavu životného poistenia na Slovensku a predpovedanie jeho budúceho vývoja a to z hľadiska celkového poistného ako aj z hľadiska produktu kapitálového životného poistenia. Práca je rozdelená do 4 kapitol. Obsahuje 7 grafov, 15 tabuliek, 4 obrázky a 1 prílohu. Prvá kapitola je venovaná charakteristike životného poistenia, histórii vývoja na Slovensku, špecifikácii poistného trhu Slovenska a Dánska ako aj definícii vybraných ukazovateľov poistného trhu, ktoré sme v práci využili. V ďalšej časti charakterizujeme hlavný cieľ práce ako aj čiastkové ciele potrebné na jeho dosiahnutie. V kapitole Metodika práce a metódy skúmania stručne charakterizujeme metódy a postupy, ktoré sme v práci použili. Záverečná kapitola sa zaoberá porovnávaním poistného trhu životného poistenia na Slovensku a v Dánsku. Podrobne sme rozoberali produkt kapitálového životného poistenia poisťovne Allianz-Slovenská poisťovňa a možnosti inovácie kvality produktov životného poistenia prostredníctvom wearable technológií. Zároveň sa pokúsime predpovedať budúci vývoj životného poistenia na Slovensku využitím štatistických funkcií programu Microsoft Excel. Výsledkom riešenia danej problematiky je odporúčanie na zavedenie wearable technológií do portfólia životných poisťovní za účelom zvýšenia kvality produktov, ako aj predpoveď vývoja objemu životného poistenia na Slovensku na obdobie piatich rokov.

Kľúčové slová:

Životné poistenie, Slovenská republika, Dánsko, kapitálové životné poistenie, Wearable technológie

ABSTRAKT

DROZD, Adam: *Tendencies of development of life insurance in the Slovak Republic*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Insurance. – Supervisor of the thesis: Prof. Ing. Anna Majtánová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2018, 50 p.

The aim of my thesis is to evaluate current state of life insurance in Slovakia and to forecast its future development in terms of total premiums and capital life insurance product. The thesis is divided into four main chapters and includes 7 graphs, 15 tables, 4 pictures and 1 attachment. The first chapter is devoted to the characteristics of life insurance, history of development in Slovakia, specification of insurance market in Slovakia and Denmark as well as the definition of selected insurance market indicators we used in the thesis. The following chapter comprises the primary goal and intermediate goals that was necessary to achieve it. In chapter Methodology and Methods we briefly described methods and procedures of research we have made. The final chapter is focused on comparison of life insurance market in Slovakia and Denmark. We analyzed capital life insurance product offered by Allianz- Slovenská poisťovňa and possibilities of innovation through wearable technology. At the same time we have tried to make forecast of future development of life insurance in Slovakia by using statistical functions of Microsoft Excel. The result of the thesis is the recommendation to apply wearable technology into the life insurance companies portfolio in order to increase quality of the product, as well as forecast the development of life insurance volume in Slovakia for period of five years.

Keywords:

Life insurance, Slovak republic, Denmark, Capital life insurance, Wearable technology

Obsah

Úvod.....	7
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	9
1.1 História a vývoj poisťovníctva na Slovensku	10
1.2 Význam životného poistenia	11
1.3 Špecifiká slovenského poisťného trhu.....	14
1.4 Špecifiká poisťného trhu Dánska.....	17
1.5 Riziko v životnom poistení	19
1.6 Ukazovatele poisťného trhu.....	20
1.7 Moderné technológie a ich vplyv na životné poistenie	21
1.8 Podvody v životnom poistení.....	22
2 Cieľ záverečnej práce.....	24
3 Metodika práce a metódy skúmania	25
4 Výsledky práce a diskusia.....	26
4.1 Analýza slovenského poisťného trhu.....	27
4.2 Analýza poisťného trhu Dánska	31
4.3 Analýza vybraného produktu kapitálového životného poistenia	35
4.3.1 Flexi život	36
4.4 Wearable technológie.....	39
4.4.1 Súčasná generácia	39
4.4.2 Wearable technológie v poisťovníctve.....	41
4.5 Predikcia vývoja životného poistenia Slovenska	43
4.6 Predikcia vývoja životného poistenia Dánska.....	47
Záver	51
Zoznam použitej literatúry	53

Úvod

Životné poistenie je významnou súčasťou každej vyspelej ekonomiky na svete. Jeho význam rastie spoločne so životnou úrovňou a tvorí tak významnú časť hrubého domáceho produktu. Pre klientov poisťovní zase predstavuje formu ochrany pred rizikom úmrtia ako aj formu úspor pri riziku dožitia sa určitého veku. Slovensko je súčasťou Európskej únie, a preto sme pri skúmaní životného poistenia a jeho tendencii vychádzali z jeho porovnania s Dánskom, ktoré patrí medzi krajiny s najvyššou mierou životného poistenia. Túto tému sme si zvolili z dôvodu rastúceho významu životného poistenia v našej krajine. Zároveň nám dáva možnosť zistiť, akým smerom by sa životné poistenie v našich podmienkach mohlo vyvíjať a aké nové možnosti z hľadiska trhu a produktu by tento vývoj mohol priniesť. Otázka vývoja životného poistenia je aktuálna pre všetky ekonomiky, nakoľko tvorí významnú časť HDP a tento pomer sa zvyšuje spolu s rastom životnej úrovne, čo potvrdzujú vyspelé krajiny sveta.

Hlavným cieľom záverečnej práce bolo zhodnotenie súčasného stavu životného poistenia na Slovensku a predpovedanie jeho budúceho vývoja, a to z hľadiska celkového poistného, ako aj z hľadiska produktu kapitálového životného poistenia. Práca je rozdelená do štyroch kapitol.

Prvá kapitola sa venuje problematike životného poistenia z teoretického hľadiska ktoré nám slúžilo ako základ pre ďalší výskum. V tejto kapitole priblížime historický vývoj životného poistenia na Slovensku, právnu reguláciu poisťovníctva doma aj v Dánsku.

Druhá kapitola vymedzuje hlavný cieľ záverečnej práce ako aj všetky parciálne ciele potrebné na jeho naplnenie.

Nasledujúca kapitola je venovaná metodike a metódam skúmania, ktoré sme v našej práci využili. Jednalo sa o metódy komparácie, analógie, analýzy, štatistické a matematické metódy potrebné na naplnenie jednotlivých parciálnych cieľov, ktoré sme si stanovili v predchádzajúcej časti.

V záverečnej časti sme pomocou zvolených metód skúmali vývoj životného poistenia oboch krajín v sledovanom období piatich rokov na základe dostupných štatistických údajov. Vychádzali sme pri tom z vybraných ukazovateľov, ktoré dôveryhodne odzrkadľujú stav životného poistenia v danej ekonomike. Z hľadiska produktu sme bližšie analyzovali produkt Kapitálového životného poistenia spoločnosti Allianz- Slovenská poisťovňa a ich program Flexi život. Ako možnú budúcu inováciu

produktov sme skúmali wearable technológie, ktoré vo svete získavajú na popularite a ich využitie v životnom poistení by mohlo priniesť sľubné výsledky. Na záver sme pomocou štatistických metód vypočítali budúce tendencie vývoja životného poistenia na Slovensku na obdobie piatich rokov. Výsledky sme pre ľahšiu interpretáciu zaznamenali formou tabuliek a grafov.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Poistenie predstavuje významnú časť ekonomiky každej vyspelej krajiny vo svete. Či už sa naň pozrieme ako na nástroj tvoriaci ekonomické alebo sociálne zabezpečenie obyvateľstva. Poistenie teda plní úlohu akéhosi stabilizátora ekonomickej úrovne. Poistenie sa rozdeľuje na životné a neživotné poistenie. V našej práci sa budeme zameriavať práve na životné poistenie a jeho možný budúci vývoj v podmienkach Slovenskej republiky.

V tejto časti stručne naznačíme históriu poisťovníctva na Slovensku a pozornosť zameriame na význam životného poistenia ako celku pre ekonomiku či pre obyvateľov. Nakoľko je Slovensko relatívne mladá republika budeme vychádzať z jej porovnania s Dánskym kráľovstvom, ktorého poisťný trh je vysoko rozvinutý a to najmä oblasť životného poistenia.

Dánsko sme si zvolili z dôvodu, že po mnohých stránkach je veľmi podobné Slovenskej republike. Rozloha a počet obyvateľov oboch krajín sú takmer identické. Dánsko patrí medzi krajiny Škandinávie, ktoré sú vo svete všeobecne považované za vysoko vyspelé. Obe krajiny sú členmi Európskej únie a teda ako participujúci členovia musia dodržiavať nariadenia, rozhodnutia, smernice alebo odporúčania vydané Európskou úniou. Na porovnanie trhov budeme používať vybrané poisťné ukazovatele, ktoré sa používajú na hodnotenie účinnosti použitia zdrojov a vynaložených prostriedkov v danej ekonomike.

V tejto časti sa zameriame na nové trendy v oblasti technológií, ktoré v budúcnosti môžu mať významný dopad na fungovanie životného poistenia vo svete. Jedná sa o takzvané wearble technológie, ktoré čoraz viac získavajú na popularite a ich používanie by z dlhodobého hľadiska mohlo ovplyvniť behaviorálne procesy jednotlivcov, ako aj poisťných spoločností. Nové technológie a procesy spojené s ich zavedením sú v poisťovníctve spojené s určitým rizikom zneužitia zo strany klienta, ako aj poisťných spoločností.

1.1 História a vývoj poisťovníctva na Slovensku

História slovenského poisťného trhu sa vyvíjala v úzkom vzťahu s československým poisťným trhom. Ako východiskový bod si môžeme stanoviť obdobie po druhej svetovej vojne, kedy bolo poisťovníctvo, ako aj národné hospodárstvo v dezolátnom stave. „Dôležitými problémami, ktoré bolo nutné riešiť, boli: povojnové hranice Československa, stabilizovanie menovej situácie a obnovenie peňažníctva, ktorého súčasťou bolo aj poisťovníctvo.“¹

Zavedenie národnej správy pre všetky peňažné ústavy a poisťovne bola jedna z prvých významných povojnových reforiem. Národná správa mala povinnosť predkladať dozornému orgánu prehľad o činnosti a hospodárení poisťovne, ako aj výročnú správu. Významným medzníkom v rámci histórie poisťovníctva na našom území bolo znárodnenie poisťovníctva. Zoštátnenie súkromných poisťovní na území ČSR malo zabezpečiť, aby bol súkromný zisk prevedený v prospech štátu. V roku 1948 sa základe rozhodnutia vlády zlúčilo päť zostávajúcich poisťovní do jedného národného podniku, Československá poisťovňa. Táto zmena znamenala odstránenie konkurencie formujúcej poisťný trh na našom území a zavedenie monopolu. Monopol na poisťnom trhu zabezpečoval štátu silnú pozíciu, vďaka ktorej mohol realizovať svoju sociálnu politiku prostredníctvom stanovenia poisťných sadzieb bez ohľadu na finančnú a ekonomickú stránku v poisťovni. Významným obdobím vo vývoji životného poistenia na Slovensku bol rok 1953. V roku 1945 bola zavedená menová reforma, ktorá mala za následok izolovanie meny od susedných mien a tak zabránila vysokej inflácii. Boli zavedené majetkové dávky, ktoré odčerpali veľkú časť vojnových ziskov a nadbytočných finančných prostriedkov. Takéto opatrenia vlády však využilo množstvo občanov vo svoj prospech. Jednalo sa o občanov disponujúcich veľkým množstvom tezaurovaných prostriedkov. Táto skutočnosť zabráňovala zrušeniu viazaného hospodárstva a to z dôvodu, že bohatšia časť obyvateľstva by vykúpila kľúčový tovar na úkor chudobnejších. Ako opatrenie bol vo februári 1953 zavedený Likvidačný menový fond a zavedenie zákona 41/1953 Sb. o peňažnej reforme, ktorý zaviedol výmenný kurz 5:1 do výšky 300 Kč. Prostriedky nad touto hranicou sa vymieňali v pomere 50:1.² To malo za následok prudký pokles množstva peňazí v ekonomike. Zároveň oslabila dôveru občanov v životné poistenie. Dôchodkové poistenie malo stanovený pomer 20:1.

¹ MAJTÁNOVÁ, Anna. a kol. *Poisťovníctvo*. Bratislava: Iura Edition, 2009. 97 s. ISBN 978-80-8078-260-3.

² SCHCELLE, Karel - HRADEC, Milan.: *Historieprávní úpravy pojišťovnictví*. Praha: Eurolexbohemia 2006. 124s. ISBN 80-86861-52-X.

Vláda a ministerstvo financií neskôr znížilo sadzby životného poistenia približne na 10%, aby tak podporili rozvoj životného poistenia a pomohli obnoviť stratenú dôveru odvetvia.

Táto skutočnosť sa zmenila až v roku 1989, kedy sa na území ČSFR zaviedlo trhové hospodárstvo a došlo k zrušeniu existujúcich monopolov. „Rozvoj finančného trhu začiatkom deväťdesiatych rokov 20. storočia a očakávaný vstup zahraničného kapitálu, do česko-slovenskej ekonomiky vyžadoval, aby bol poistný trh čo najskôr transformovaný do systému finančných vzťahov známych z krajín s rozvinutou trhovou ekonomikou.³“

Vyvrcholením tohto procesu malo byť zavedenie nového celoštátneho zákona o poisťovníctve, ktorý však nevznikol. Namiesto jedného zákona pre Česko-Slovensko boli prijaté dva zákony o poisťovníctve v roku 1991. Jeden pre Slovenskú a druhý pre Českú republiku. Účelom týchto zákonov bolo upraviť najmä štátny dozor a podmienky podnikania v poisťovníctve. To umožnilo vznik nových poisťovní, ako aj prílev zahraničného kapitálu, ktorý sa odzrkadlil vytvorením konkurenčného trhu.

Po osamostatnení Slovenskej republiky sa začalo s úpravou legislatívy za účelom dosiahnutia medzinárodne akceptovateľného prostredia a poistného trhu zodpovedajúceho požiadavkám OECD a Európskej únie, ako aj liberalizáciou poisťovacích služieb, zvýšením ochrany subjektov na poistnom trhu a zavedenie konsolidovaného dohľadu s posilnenými právomocami a potrebnými nástrojmi na vykonávanie svojej činnosti. „Realizáciou týchto cieľov sa v podmienkach Slovenskej republiky zabezpečila implementácia smerníc Európskej únie prvej, druhej a tretej generácie, týkajúcich sa poisťovníctva, a vytvorili sa podmienky na efektívnejšie vykonávanie činností orgánu dohľadu v záujme zabezpečenia ochrany oprávnených záujmov poistených.⁴“

1.2 Význam životného poistenia

Poistenie môžeme považovať za nástroj, slúžiaci na zníženie alebo elimináciu dopadu náhodných, negatívnych udalostí. Takéto udalosti môžu mať fatálne následky na život a finančnú situáciu jednotlivca, alebo skupiny ľudí. „Ľudia si jednotlivé riziká začali postupne uvedomovať, a ak ich neboli schopní odstrániť, snažili sa aspoň minimalizovať

³ MAJTÁNOVÁ, Anna. a kol. *Poisťovníctvo*. Bratislava: Iura Edition, 2009. 97 s. ISBN 978-80-8078-260-3.

⁴ MAJTÁNOVÁ, Anna. a kol. *Poisťovníctvo*. Bratislava: Iura Edition, 2009. 110 s. ISBN 978-80-8078-260-3.

ich následky.⁵ Práve túto skutočnosť môžeme považovať za základný impulz vzniku poistenia. „Pôvodnou, ale ešte aj dnes základnou úlohou poistenia, je nahrádzať škody a kryť zvýšené potreby, a tak sa sprostredkovane zúčastňovať na odstraňovaní škôd, ktoré boli spôsobené náhodnými udalosťami.“⁶ Náhodnosť a nepredvídateľnosť budúcich udalostí je jedným z hlavných atribútov fungovania poistenia. V poistnej teórii sa náhodnosť rozdeľuje na náhodnosť absolútnu, a náhodnosť relatívnu.

V prípade našej problematiky sa budeme zaujímať najmä o náhodnosť relatívnu. Tá sa prejavuje najmä v životnom poistení, a aspekt náhodnosti sa prejavuje z hľadiska času. Ako príklad si môžeme uviesť riziko úmrtia, kedy vieme, že daná udalosť s určitosťou nastane, ale nevieme s istotou povedať kedy. Na základe tejto skutočnosti môžeme povedať, že životné poistenie predstavuje určitú ochranu pozostalých v prípade smrti žiteľa rodiny.

Takéto chápanie životného poistenia a jeho významu by bolo v súčasnosti nepostačujúce. V dnešnej dobe už v rámci životného poistenia, poisťovne nepoistujú len riziko smrti, alebo dožitia sa určitého veku, zároveň poskytujú takzvané zmiešané poistenie, ktoré zabezpečuje výplatu poistného plnenia v oboch spomenutých prípadoch. Môžeme teda tvrdiť, že životné poistenie v súčasnosti nemá význam len z hľadiska ochrany pozostalých, ale plní aj určitú sporivú funkciu. Pri poistení dožitia dochádza k sporeniu finančných prostriedkov, za špecifických podmienok. Tieto prostriedky môžu byť využité na nákup tovarov a služieb, ktoré by si poistený z bežných príjmov nemohol dovoliť. Vzhľadom na demografický vývoj môže životné poistenie slúžiť aj na zabezpečenie dôchodku v starobe a teda na financovanie postaktívneho veku človeka. Poistenie tak poskytuje určitú nezávislosť od už tak vysoko zaťaženej miery spoločenskej solidarity, vyplývajúcej zo súčasného dôchodkového systému.

Životné poistenie však nemá významný dopad len na jednotlivca alebo jeho rodinu, ale je významné aj z hľadiska národnej ekonomiky. Ak sa na poistenie pozrieme z hľadiska makroekonómie, uvedomíme si, že poisťovne vďaka časovému nesúladu medzi prijatým poistným a poistným plnením, disponujú veľkým množstvom voľných finančných prostriedkov. Tieto finančné prostriedky následne investujú a tým prispievajú k pozitívnemu hospodárskemu rastu. Takéto investovanie je však pod prísny dozorom

⁵ LITTOVÁ, Zuzana - KRÁTKA, Zuzana. *Životné poistenie*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2009. 7 s. ISBN 978-80-225-2644-9.

⁶ MAJTÁNOVÁ, Anna. a kol. *Poisťovníctvo*. Bratislava: Iura Edition, 2009. 34 s. ISBN 978-80-8078-260-3.

orgánov dohľadu, aby sa zabránilo obchodom, ktoré by mohli ohroziť nielen finančné prostriedky poistených a finančnú situáciu danej poisťovne, ale aj dôveru v celý poistný sektor a produkty životného poistenia.

Ako ďalší významný makroekonomický efekt môžeme spomenúť tlmenie inflácie. Tento efekt je vyvolaný skutočnosťou, že platením poistného klient odkladá svoju súčasnú spotrebu na neskoršie obdobie života. Poistenie teda plní úlohu určitého stabilizátora ekonomickej situácie a životnej úrovne obyvateľstva. Za zmienku určite stojí aj úloha poisťovní na trhu práce, kde poskytujú nemalé množstvo pracovných pozícií, pričom do tejto kategórie nemôžeme zahrnúť len priamych zamestnancov poisťovne, ale aj rôznych finančných agentov a sprostredkovateľov.

Základnými princípmi poistenia sú:

- Princíp solidárnosti
- Princíp podmienenej návratnosti

Solidárnosť v poistení sa prejavuje v súvislosti s prijatým poistným a výplatou poistného plnenia. Hoci všetci poistení platia poistné, k výplate poistného plnenia dochádza len v prípade poistnej udalosti, pri dodržaní zmluvných podmienok.

Z pohľadu klienta je teda poistenie prínosom v prípade, že nastane poistná udalosť, a poisťovňa mu uhradí poistné plnenie, ktoré je často o mnoho vyššie, ako suma zaplateného poistného. V prípade, že by poistenie nemal, bol by odkázaný sám na seba a celú škodu by musel uhrádzať z vlastných, alebo požičaných finančných zdrojov.

Z pohľadu poisťovne predstavuje poistenie základ jej obchodnej činnosti, slúžiacej na dosahovanie zisku. Dosahovanie zisku je hlavným cieľom každej komerčnej poisťovne ako ekonomickej jednotky. Poisťovňa sa teda snaží o stav, kedy výška prijatého poistného prevyšuje výšku poistných plnení. To je princíp podmienenej návratnosti. Aj keď treba podotknúť, že aj ďalšie faktory ako sú úroková miera, náklady a v prípade životného poistenia aj úmrtnosť.

V životnom poistení je výška poistného ovplyvňovaná nielen ocenením samotného rizika, ale aj ďalšími faktormi. Tieto faktory sú:

- Pravdepodobnosť úmrtia alebo dožitia: Je zachytená v úmrtnostných tabuľkách ktoré zvolí poisťovňa, na základe matematicko-štatistických metód.
- Poistná doba: Môže byť dočasná alebo doživotná.

- **Dĺžka a forma platenia poistného:** Na základe dĺžky a formy platenie poistného môže poisťovňa poskytnúť klientovi zľavu alebo prirážku.
- **Počet poistených rizík:** Jedna poistná zmluva môže kryť jedno alebo viac rizík.
- **Poistná suma:** Tú si poistený stanovuje sám podľa svojich možností. V prípade vyššej poistnej sumy mnohé poisťovne poskytujú zľavu na poistnom.
- **Karenčná doba:** Slúži na ochranu poisťovne pred špekuláciami a podvodmi. Predstavuje ochranné časové pásmo, behom ktorého poisťovňa nemusí poskytnúť poistné plnenie aj v prípade vzniku poistnej udalosti.
- **Úroková miera:** „ Čím je úroková sadzba vyššia, tým je začiatková hodnota poistnej sumy nižšia a pozitívne sa to odrazí aj na výške poistného.⁷“
- **Inflácia:** Poisťovne zabezpečujú, aby sa každoročne upravila poistná suma a výška poistného o vykázanú infláciu.

1.3 Špecifiká slovenského poistného trhu

Slovensko je v porovnaní s vyspelými západnými krajinami relatívne mladá republika, ktorá vznikla 1.1.1993. Na našom území o rozlohe 49 035 km² žije podľa informácií štatistického úradu k 31.03.2016 približne 5 427 917 obyvateľov. Od roku 2004 je Slovensko súčasťou Európskej únie čo malo výrazný dopad aj na poistný trh a jeho fungovanie či už z hľadiska regulácie alebo konkurencieschopnosti poisťovní.

Domácia legislatíva je regulovaná najmä štyrmi základnými právnymi predpismi:

1. 39/2015 Zákon o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
2. Občiansky zákonník (15 hlava - Poistné zmluvy §§ 788 - 828a)
3. Zákon o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov
4. Zákon o finančnom sprostredkovaní a o finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁷ MAJTÁNOVÁ, Anna a kol. *Poisťovníctvo*. Bratislava : vydavateľstvo EKONÓM, 2005. 94 s. ISBN 80-225-1940-5.

Zákon číslo 39/2015 Znenie zákona o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov nadobudol svoju účinnosť 1. apríla 2015 a mal nahradiť dovtedajší zákon číslo 8/2008 Znenie zákona Predmetom úpravy tohto zákona sú:

- 1.) „niektoré vzťahy súvisiace so vznikom, organizáciou, riadením a vykonávaním činnosti poisťovní a zaistovní,
- 2.) oceňovanie aktív, záväzkov a kapitálových požiadaviek na účely dohľadu,
- 3.) reorganizáciu a niektoré vzťahy súvisiace so zánikom poisťovní a zaistovní,
- 4.) niektoré vzťahy súvisiace s pôsobením poisťovní z iných členských štátov, zaistovní z iných členských štátov, zahraničných poisťovní a zahraničných zaistovní na území Slovenskej republiky,
- 5.) niektoré vzťahy upravujúce výkon dohľadu nad poisťovníctvom.⁸“

Úlohou zákona bolo zavedenie smernice Európskej únie v súvislosti so Solventnosťou II. Nová smernica zaviedla jednotné podmienky pre všetky poisťovne v Európskej únii a kladie značný dôraz na ochranu poistených. Zároveň sa zvýšila právomoc orgánov dohľadu, aby bolo zabezpečené, že poisťovne sú schopné plniť svoje záväzky voči klientom. Táto smernica je teda jednotná ako pre Slovenskú republiku tak aj pre Dánsko. Oproti predošlej generácii a teda smernici Solventnosť I, ktorá mala viacero nedostatkov, sa vytvoril systém, ktorý má zabezpečiť efektívne riadenie a poskytnúť informácie o skutočnom stave rizík poisťovne. Rozdiel, ktorý priniesla smernica Solventnosť II oproti Solventnosti I, sme zaznamenali v tabuľke č. 1.

Tabuľka č. 1: Porovnanie smerníc Solventnosť I a Solventnosť II

Solventnosť I	Solventnosť II
Nejednotný režim dohľadu	Jednotný režim dohľadu v rámci štátov EU
Menej prísny systém správy a riadenia	Nový systém správy a riadenia ktorý

⁸ 39/2015 Z.z. : 05.03.2015 : Zákon o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 1. Predmet úpravy. Zákon č. 39/2015 Znenie zákona o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. 1.12.2018 [online]. Dostupné na internete: https://www.slovlex.sk/static/pdf/2015/39/ZZ_2015_39_20180223.pdf

vystavoval klienta riziku	zabezpečuje efektívnejšiu ochranu klienta
Poist'ovne neboli povinné zohľadňovať všetky riziká	Poist'ovne sú povinné zohľadňovať viacero druhov rizík
Orgán dohľadu nemal komplexný prehľad o celej spoločnosti	Nový a vylepšený systém reportovania poskytuje čas na reagovanie aj cezhranične pôsobiacich subjektov

Zdroj: Autor⁹

Orgánom dohľadu v podmienkach Slovenskej republiky je Národná banka Slovenska, ktorej cieľom je poskytovanie ochrany poisteným ako aj príjemcom poistného plnenia za súčasnej podpory stability trhu, a to prostredníctvom ohodnocovania rizík a efektívnou alokáciou kapitálu. NBS ako orgán dohľadu vytvára zoznam subjektov pôsobiacich na našom poistnom trhu. Informácie o ich počte sme zaznamenali v tabuľkách 2 a 3 podľa oprávnenia na činnosť a podľa územnej pôsobnosti. Na základe týchto údajov získavame obraz o počte poisťovní na Slovensku z hľadiska ich pôsobnosti a orientácie na druh životného alebo neživotného poistenia.

Tabuľka č. 2: Subjekty finančného trhu v rámci poisťovníctva podľa údajov NBS podľa oprávnenia na činnosť

Podľa oprávnenia na činnosť	Počet subjektov
Poisťovne a pobočky zahraničných poisťovní	37
Životné poistenie	19
Neživotné poistenie	33

Zdroj: Autor¹⁰

Tabuľka č. 3: Subjekty finančného trhu v rámci poisťovníctva podľa údajov NBS podľa územnej pôsobnosti

Podľa územnej pôsobnosti	Počet subjektov
Poisťovne so sídlom v SR	16

⁹ Spracované podľa údajov NBS. 24.4.2018. [online]. Dostupné na internete: https://subjekty.nbs.sk/?aa=select_sector&bb=3&cc=&qq=

¹⁰ Spracované podľa údajov NBS. 24.4.2018. [online]. Dostupné na internete: https://subjekty.nbs.sk/?aa=select_sector&bb=3&cc=&qq=

Poist'ovne so sídlom v SR pôsobiace v zahraničí	10
Pobočky slovenských poisťovní v zahraničí	3
Voľné cezhraničné pôsobenie slovenských poisťovní	9
Zahraničné poisťovne pôsobiace v SR	640

Zdroj: Autor¹¹

Zahraničné poisťovne pôsobiace na Slovensku obsahuje pobočky zahraničných poisťovní ako voľné cezhraničné pôsobenie zahraničných poisťovní v SR.

V súčasnosti je na Slovensku v pripomienkovom konaní návrh zákona o dani z poistenia. Cieľom návrhu zákona je nahradenie súčasne platného 8 % odvodu z prijatého poistného z neživotného poistenia daňou z poistných odvetví, ktorá predstavuje štandard používaný v EÚ. Túto daň v Európskej únii uplatňujú približne ¾ členských štátov, a to z dôvodu, že poisťovacie služby sú v Európskej únii na základe smernice Rady 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty oslobodené od dane z pridanej hodnoty. Trend zavádzania dane z poistného je v posledných rokoch viditeľný najmä v strednej a východnej Európe (napr. Bulharsko, Maďarsko, Rumunsko), pričom jej zavedenie v SR má za cieľ adoptovať tento európsky štandard. V prípade životného poistenia by výška dane predstavovala 2 až 3%. Táto daň by zahrňovala produkty životného poistenia ako aj pripoistenia k životnému poisteniu.

Zdanenie poistenia je aplikované aj v Dánsku, ktorému venujeme pozornosť v nasledujúcej časti.

1.4 Špecifika poistného trhu Dánska

Dánsko ako krajina má bohaté historické zázemie. Od roku 1849 je Dánsko konštitučnou monarchiou. Ako demokratická parlamentná monarchia je Dánsky politický systém zložený z troch hlavných častí a to sú koruna, parlament a vláda. Kráľ je formálnou hlavou štátu a má reprezentatívnu funkciu. Vláda má v rukách výkonnú moc, zatiaľ čo parlament, ktorému sa hovorí Folketing, má v krajine zákonodarnú moc. Dánsko sa rozkladá na ploche o rozlohe 42 430 km² a počet obyvateľov podľa portálu worldmeters v súčasnosti predstavuje 5 745 727.

Dánsky poistný systém pôvodne pozostával z troch základných odvetví. Išlo o požiarne poistenie majetku, ostatné neživotné poistenie a životné poistenie. Po vstupe

¹¹ Spracované podľa údajov NBS. 24.4.2018. [online]. Dostupné na internete: https://subjekty.nbs.sk/?aa=select_sector&bb=3&cc=&qq=

Dánska do Európskej únie v roku 1973 sa tieto skupiny zúžili na životné a neživotné poistenie.

Úlohu dohľadu a regulácie v Dánsku vykonáva The Danish Financial Supervisory Authority (DFSA). DFSA reguluje poistenie a penzijné fondy za účelom obozretného podnikania a fungovania trhu. Zdroje a právomoci DFSA boli rozšírené z dôvodu finančnej krízy. Zodpovednosť za ochranu spotrebiteľa je taktiež jednou z úloh DFSA spolu s inštitútom ombudsmana. Hlavnú regulačnú moc a dohľad nad poisťovníctvom a zaistovníctvom má v rukách Ministry of Business and Growth (MoBG), ktoré však túto moc často deleguje práve na DFSA.

Poisťný sektor v Dánsku je vysoko rozvinutý, najmä však životné poistenie. Životné poistenie a poskytovanie dôchodkových fondov je v Dánsku vysoko integrované s rovnakými požiadavkami na reguláciu a štandardami solventnosti.

Solventnosť II bola v Dánsku zavedená v marci 2015 a začala platiť 1. januára 2016. Poisťovacie spoločnosti ako životné tak aj neživotné, sú rozdelené do dvoch skupín. Skupina číslo 1 musí vyhovieť požiadavkám vyplývajúcim priamo z implementácie smernice Solventnosť II, zatiaľ čo druhá skupina poisťovacích spoločností sa riadi zjednodušenými pravidlami národnej regulácie solventnosti s podmienkou, že pravidlá investovania sú regulované smernicou Solventnosť II.

„Hlavným zdrojom zákona v Dánsku je zákon o poisťných kontraktach (Insurance Contract Act), ktorý reguluje poisťné kontrakty“¹² Tento zákon obsahuje ustanovenia, ktoré regulujú vzťah medzi poisťovňou a poisteným. Mimo všeobecných pravidiel, ktoré sú aplikované na všetky druhy poistení a poisťných kontraktov, obsahuje tento akt aj dodatočné ustanovenia pre vybrané typy poistení ako sú životné poistenie, zdravotné a úrazové poistenie. Tento zákon má v Dánsku rovnakú váhu ako Zákon 39/2015 Znenie zákona o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov na Slovensku.

Zákon o poisťných kontraktach je záväzný pokiaľ sa zúčastnené strany nedohodnú inak. Je to z toho dôvodu, že tento zákon je postavený tak, že neposkytuje rovnocennú vyjednávaciu silu pri uzatváraní poisťného kontraktu pre obe zúčastnené strany. Ale aj v prípade, že by sa zúčastnené strany dohodli na iných pravidlách kontraktu, sú povinné zachovať vybrané ustanovenia, ktoré zabezpečujú ochranu poisteného. Zákon o poisťných kontraktach sa vzťahuje na všetky typy poisťných kontraktov ale nezahrňuje zaistovníctvo.

¹² ROGAN, Peter. *The Insurance and Reinsurance Law Review*. London: Encompass Print Solutions, 2017. 146 s. ISBN 978-1-910813-53-9.

„Namiesto toho tieto kontrakty spadajú pod všeobecný zákon, Dánsky zákon o kontraktoch (Danish contract law), kde zúčastnené strany využívajú slobodu kontraktu.“¹³ (Voľný preklad autora)

Poistenie v Dánsku taktiež podlieha zdaneniu. Neživotné poistenie je síce zdanené vo výške 1,1%, ale životné poistenie je od dane oslobodené.

1.5 Riziko v životnom poistení

Riziko je veľmi široká kategória, ktorá ani v súčasnosti nemá jednotnú definíciu, čo vyplýva z jej obširnosti a mnohých uhl'ov pohľadu jednotlivých autorov. Medzi najčastejšie definície rizika si môžeme uviesť:

- „Variabilita možných výsledkov“¹⁴
- „Existencia určitej pravdepodobnosti vzniku nepredvídanej udalosti s negatívnym výsledkom“¹⁵
- „Nebezpečenstvo psychickej alebo ekonomickej ujmy“¹⁶
- „Možnosť negatívnej, ale aj pozitívnej odchýlky od predpokladu alebo cieľa“¹⁷
- „Neistota spojená s možným vznikom straty, pričom táto neistota vyplýva zo skutočnosti, že obvykle vždy existuje možnosť negatívnej odchýlky skutočného od predpokladaného stavu.“¹⁸

V prípade poisťovní je riziko najčastejšie chápané ako určitá pravdepodobnosť vzniku udalosti s negatívnym dopadom na ekonomický subjekt, pričom musí byť zachovaná podmienka náhodnosti vzniku danej udalosti. Vznik takejto udalosti zväčša spôsobuje škodu. „Táto škoda znamená konkretizáciu realizácie rizika, ktorým je daný subjekt ohrozovaný.“¹⁹

¹³ ROGAN, Peter. *The Insurance and Reinsurance Law Review*. London: Encompass Print Solutions, 2017. 146 s. ISBN 978-1-910813-53-9.

¹⁴ TICHÝ, Milík. *Ovládání rizika. Analýza a manažment*. Praha : C. H. Beck, 2006. 16 s. ISBN 80-7179-415-5.

¹⁵ CHOVAN, Pavel. *Poisťovníctvo v kocke*. Bratislava : Slovenská asociácia poisťovní, 2006, 77 s. ISBN 80- 967410-1-7.

¹⁶ TICHÝ, Milík. *Ovládání rizika. Analýza a manažment*. Praha : C. H. Beck, 2006. 16 s. ISBN 80-7179-415-5.

¹⁷ TICHÝ, Milík. *Ovládání rizika. Analýza a manažment*. Praha : C. H. Beck, 2006. 16 s. ISBN 80-7179-415-5.

¹⁸ MAJTÁNOVÁ, Anna. a kol. *Poisťovníctvo*. Bratislava: Iura Edition, 2009. 51 s. ISBN 978-80-8078-260-3.

¹⁹ MAJTÁNOVÁ, Anna. a kol. *Poisťovníctvo*. Bratislava: Iura Edition, 2009. 52 s. ISBN 978-80-8078-260-3.

Existuje veľké množstvo delenia rizík, na základe vybraného aspektu, na ktorý sa zameriavame. V prípade životného poistenia rozlišujeme dve základné druhy rizika a to²⁰:

- Riziko úmrtia
- Riziko dožitia

Riziko úmrtia je základným druhom rizika, pred ktorým sa chceme chrániť. Aj z historického hľadiska patrilo toto riziko medzi prvé poistiteľné riziká. V praxi sa jedná o prenos rizika na poisťovňu, za účelom finančnej ochrany pozostalých, v prípade nečakanej smrti v rodine.

Riziko dožitia môžeme chápať ako riziko dožitia sa určitého veku, stanoveného v poistnej zmluve. Poistený si v tomto prípade vytvára určitú rezervu, ktorá je vyplatená po dosiahnutí určeného veku. V prípade, že poistený zomrie pred koncom poistnej doby, poistenie zanikne bez náhrady.

„Z hľadiska spotrebiteľa s rizikom úmrtia a rizikom dožitia veľmi úzko súvisia genetické predispozície každého človeka ako aj samotný životný štýl, ktorý sa môže počas života meniť buď pozitívne alebo negatívne.“²¹ Všetky produkty v životnom poistení vychádzajú z týchto dvoch základných rizík, ich modifikáciou alebo kombináciou. Hoci spomenuté riziká predstavujú základ životného poistenia ako produktu, je možné ich rozšíriť o pripoistenia. Jedná sa hlavne o pripoistenia poskytujúce ochranu pred rizikom úrazu alebo choroby. Ich cieľom je poskytnúť finančnú ochranu poistenému pred následkami spojenými s úrazom alebo chorobou.

1.6 Ukazovatele poistného trhu

Na porovnanie jednotlivých trhov nám poslúžia poistné ukazovatele. Hodnotiť význam poistného trhu by bolo nemožné bez poznania základných ukazovateľov a skúmania ich úrovne. Tieto ukazovatele hodnotia účinnosť použitia zdrojov a vynaložených prostriedkov. Medzi najčastejšie takto používané ukazovatele v životnom poistení, ktoré sa používajú aj vo vyspelejších krajinách patrí: Predpísané poistné, poistné plnenia, technické rezervy a penetrácia.

²⁰MAJTÁNOVÁ, Anna. a kol. *Poisťovníctvo*. Bratislava: Iura Edition, 2009. 115 s. ISBN 978-80-8078-260-3.

²¹LITVOVÁ, Zuzana. MARKO, Peter. VACHÁLKOVÁ, Ingrid. *Riziko v poisťovníctve*. Bratislava: Ekonóm, 2012. 78 s. ISBN 978-80-225-3385-0.

Hrubé predpísané poistenie je výkonový ukazovateľ a vyjadruje sa bez zohľadnenia inflácie. Vyjadruje cenu poistenia za dané obdobie, ktoré sú poistení povinní zaplatiť poisťovateľovi.

Poistné plnenia sú súhrn prostriedkov vynaložených poisťovňami za dané obdobie, ktoré vyplatili ako dôsledok vzniku poistnej udalosti.

„Technické rezervy sa vytvárajú v dostatočnej výške na to, aby poisťovňa bola schopná hradiť všetky svoje záväzky.²²“

Penetrácia vyjadruje mieru poistiteľnosti v krajine. Ide o komplexný ukazovateľ ktorý porovnáva poistný sektor s ekonomickým rozvojom. Počíta sa ako podiel hrubého predpísaného poistného na hrubom domácom produkte krajiny.

1.7 Moderné technológie a ich vplyv na životné poistenie

Tak ako sa v čase vyvíja trh životného poistenia, vyvíjajú sa aj produkty životného poistenia. Moderné technológie sú neoddeliteľnou súčasťou každodenného života a ich využitie v poistnom sektore predstavuje ďalší evolučný krok ktorý by mal viesť k zvýšeniu kvality poistných produktov. Wearable technológie by mohli predstavovať významný medzník vo vývoji životného poistenia. Ich rastúca popularita je dôvod prečo sme sa rozhodli im venovať časť našej práce ako nástroju na zvýšenie kvality životného poistenia doma aj v zahraničí. Ich zavedenie so sebou však prináša aj množstvo nových rizík. Jednou z možných hrozieb pre poisťovne sú aj podvody ktorým sa budeme venovať v nasledujúcej časti.

Mnoho veľkých spoločností ako napríklad Apple, Google alebo Samsung už na trh prinieslo svoje wearable produkty ako sú Fitness tracker-e. Táto technológia predstavuje spôsob akým je možné sledovať a lepšie porozumieť zdravotnému stavu a návykom jednotlivca. Ide o technológiu, ktorá by sa dala definovať ako malé počítačové zariadenie, ktoré sa dá nosiť na tele a poskytuje informácie o srdečnom tepe, spálených kalóriách či prejdých krokoch v danom dni. Tieto informácie umožňujú nositeľovi lepšie pochopiť samého seba a z dlhodobého hľadiska aj ovplyvniť jeho správanie. Tieto informácie by mohli mať za následok väčší záujem o zdravie a zlepšenie životného štýlu jednotlivca. V súčasnosti je medzi užívateľmi takýchto technológií populárne napríklad stanovenie si „denného cieľa urobiť denne 10 000 krokov, hoci už len pár tisíc krokov v rýchлом tempe

²² KAFKOVÁ, Eva. 2012. *Základy poisťovníctva 1*. Bratislava: Ekonóm, 2012. ISBN 978-80-225-3363-8

denne prináša zdravotné výsledky²³.“ Tieto technológie majú potenciál zmeniť zdravotný stav veľkého množstva populácie tým, že umožnia jednotlivcom lepšie manažovať ich fyzické aktivity, stravovanie, spanie alebo stres. Dáta, zozbierané z takéhoto zariadenia, však môžu ovplyvňovať nielen rozhodovanie jednotlivca, ale aj poisťných spoločností. „Niektoré životné poisťovne už teraz využívajú dáta z fitness trackerov k zníženiu poisťného²⁴.“ Dostupnosť takýchto zariadení je čoraz väčšia a mohla by byť jedným z krokov k dosiahnutiu individuálneho prístupu v životnom poistení. „Klienti v blízkej budúcnosti začnú požadovať, aby poisťovne nehodnotili ich riziko na základe globálnych údajov, ale na základe ich unikátnych dát.²⁵“ To by znamenalo, že výška poisťného by sa odvíjala najmä od zdravotného stavu a rodinnej anamnézy, ako aj životného štýlu klienta. Wearable technológie zaznamenali svoj vzostup v roku 2014, kedy na trh prišlo mnoho nových produktov spojených so silnou reklamnou kampaňou. Najväčší nárast bol zaznamenaný v apríli roku 2015, kedy sa na trhu objavil zatiaľ najúspešnejší produkt tejto kategórie Apple watch, ktorých sa v danom roku predalo približne 8,7 milióna kusov.

1.8 Podvody v životnom poistení

Veľkým rizikom pre všetky poisťovne sú poisťovacie podvody. Aj keď prevažujú podvody v rámci neživotného poistenia, stretávame sa aj s podvodmi v životnom poistení. Lákadlom sú práve vysoké poisťné plnenia v tomto odvetví.

Medzi časté podvody, s ktorými sa poisťovne stretávajú, môžeme zaradiť situáciu, keď klient trpiaci nevyliciteľnou chorobou uzatvorí životné poistenie za účelom zabezpečenia pozostalých, pričom zatají svoj skutočný zdravotný stav. Častým javom, ktorý takýto podvod indikuje je v prípade, keď klient uzatvára poistenie vo viacerých poisťovniach, aby v prípade poisťnej udalosti bol vyplatený násobok poisťného plnenia. Takéto prípady sú však podozrivé a poisťovne ich dôkladne preverujú. Výnimkou nie sú ani prípady, keď sa na poisťovacom podvode podieľal aj lekár neposkytnutím alebo zatajením potrebných informácií, či dokonca podaním nepravdivej lekárskej správy.

²³ GENRE. 2017 . *Wearables in Life Insurance- Game Changer or Passing Fad?* [online]. Dostupné na internete: <http://www.genre.com/knowledge/blog/wearables-in-life-insurance-game-changer-or-passing-fad-en.html>

²⁴ GENRE. 2017 . *Wearables in Life Insurance- Game Changer or Passing Fad?* [online]. Dostupné na internete: <http://www.genre.com/knowledge/blog/wearables-in-life-insurance-game-changer-or-passing-fad-en.html>

²⁵ GENRE. 2017. *Trends in Life Insurance – How Can the Industry Stay Fit in the Future?* [online]. Dostupné na internete: <http://www.genre.com/knowledge/blog/trends-in-life-insurance-en.html>

Ďalším typom poistného podvodu v životnom poistení je prípad, keď poistnú zmluvu uzatvoria blízki poškodeného, po vzniku poistnej udalosti. V tomto prípade dochádza aj k častému sfalšovaniu podpisu poisteného.

Moderné technológie, spomenuté v predošlej časti, prinášajú veľké množstvo výhod, ale pre poisťovateľov sú stále rizikové a prinášajú aj nové možnosti v rámci poistných podvodov. Dáta poskytované dostupné z trackerov alebo iných wearable zariadení sú v súčasnosti slabo zabezpečené a ich úprava alebo falšovanie by pre mnohých nepredstavovalo vážnejší problém.

2 Cieľ záverečnej práce

Hlavným cieľom našej diplomovej práce „Tendencie vývoja životného poistenia v podmienkach SR“ je zhodnotenie súčasného stavu životného poistenia na Slovensku a predpovedanie jeho budúceho vývoja, a to z hľadiska celkového poistného, ako aj z hľadiska produktu kapitálového životného poistenia. Tento cieľ popisuje zameranie a smerovanie našej práce.

Aby sme dosiahli náš hlavný cieľ, bolo potrebné stanovenie niekoľkých čiastkových cieľov, ktoré nám umožnia lepšie pochopiť danú problematiku ako celok.

Najskôr sa budeme venovať tendenciám vývoja technického poistného na slovenskom a dánskom poistnom trhu. Dánsko sme zvolili ako vhodný subjekt na komparáciu, nakoľko sa jedná o krajinu, ktorá je geograficky a demograficky veľmi podobná Slovensku. Napriek tomu patrí medzi krajiny s najvyspelejším životným poistením. Pohľad na poistný trh a produkty Dánska nám poskytnú obraz, akým smerom by sa v budúcnosti mohol uberať trh a produkty životného poistenia na Slovensku.

Najväčší význam pre klientov poisťovne má produkt. Preto je komparácia poistných produktov ďalším parciálnym cieľom našej práce. Porovnáme vybraný produkt kapitálového životného poistenia oboch krajín. Porovnaním vybraných produktov budeme skúmať kvalitu produktu na jednotlivých trhoch. Zameriame sa aj na moderné, takzvané wearable technológie, ktoré sa v posledných rokoch začínajú využívať aj v poistnom sektore a mali by pomôcť zvýšiť kvalitu poskytovaných služieb v oblasti životného poistenia. Zistíme, či sa v súčasnosti tieto technológie využívajú na skúmaných trhoch. Predmetom skúmania budú hlavne možnosti ich využitia ako motivačného nástroja v životnom poistení.

Nasledujúca časť je venovaná budúcim tendenciám vývoja slovenského poistného trhu, kde sa pokúsime predpovedať vývoj technického poistného na nasledujúcich päť rokov. Model zostavíme pre životné technické poistné aj celkové technické poistné, aby sme zistili, ktorý zo skúmaných ukazovateľov bude rásť v čase rýchlejšie. Pre komplexné porovnanie vytvoríme takýto model aj pre Dánsko a obe krajiny porovnáme. Budeme skúmať, či majú spoločné znaky z hľadiska tendencie vypočítaného modelu.

V poslednej časti našej diplomovej práce zhrnieme výsledky našich parciálnych cieľov. Ich vyhodnotením dostávame obraz o historickom ako aj možnom budúcom vývoji kvality a kvantity životného poistenia na Slovensku v komparácii s vyspelou krajinou Európskej únie.

3 Metodika práce a metody skúmania

Pri spracovávaní diplomovej práce sme využili viacero metód v závislosti od potreby parciálnych cieľov, ktoré sme uviedli v predchádzajúcej časti. Primárne sa jednalo o metódy komparácie, analógie, analýzy, štatistické a matematické metódy. Pre jednoduchšiu interpretáciu dosiahnutých výsledkov sme využili grafy a tabuľky.

Analýzu, ako vedeckú metódu, môžeme charakterizovať ako proces myšlienkového rozčleňovania skúmaného problému na jednotlivé časti, prvky, znaky, protiklady a ich skúmanie s cieľom odhaliť ich podstatu. Túto metódu sme využívali pri skúmaní jednotlivých trhov životného poistenia oboch krajín, kde sme analyzovali vybrané ukazovatele poistného trhu.

Komparáciu alebo porovnávanie môžeme označiť ako proces zisťovania znakov zhody a odlišnosti skúmaného predmetu, jeho konfrontáciu s inými predmetmi. Metóda analógie vychádza z pozorovania. Ide o hľadanie príbuzných javov alebo znakov. Pomocou komparácie sme následne porovnali vývoj poistného trhu Slovenskej republiky a Dánskeho kráľovstva.

Pomocou metódy analógie sme následne odvodili záver na základe zistených podobností oboch krajín.

Na predpovedanie budúceho vývoja životného poistenia na Slovensku sme využili štatistické a matematické metódy. Pri modelovaní budúceho trendu sme využili regresnú analýzu. „Regresná analýza predstavuje súhrn štatistických metód a postupov slúžiacich na štúdium vzájomných vzťahov medzi dvoma (alebo viacerými) premennými, ktorých cieľom je predovšetkým odhad hodnôt alebo stredných hodnôt závislej premennej.²⁶“ Pomocou štatistických nástrojov programu Microsoft Excel sme následne zostavili lineárny trend budúceho vývoja. „Lineárny trend vychádza z lineárneho modelu s jednou nezávislou premennou, ktorý odhaduje jednotlivé parametre (koeficienty) regresného modelu β_0 a β_1 je po vyjadrení rovnicou²⁷: $y_i = \beta_0 + \beta_1 x_i + \varepsilon_i$, $i = 1, 2, 3, 4, \dots, n$, Kde y_i predstavuje i -tú pozorovanú hodnotu vysvetľovanej premennej, β_0 a β_1 sú neznáme parametre regresného modelu, x_i je i -ta hodnota vysvetľujúcej premennej, ε_i znamená náhodnú chybu i -teho pozorovania a n vyjadruje počet pozorovaní.

²⁶ PACÁKOVÁ, Viera. A kolektív. *Štatistika pre ekonómov*. Bratisla: Iura Edition, 2003. 194 s. ISBN 80-8904-774-2

²⁷ PACÁKOVÁ, Viera. A kolektív. *Štatistika pre ekonómov*. Bratisla: Iura Edition, 2003. 194 s. ISBN 80-8904-774-2

4 Výsledky práce a diskusia

Kapitola je rozdelená na tri podkapitoly, z ktorých každá sa zameriava na vývoj životného poistenia z iného uhla pohľadu, a teda z hľadiska trhu, produktu a ich možného budúceho vývoja.

V prvej časti sa zameriame na poistný trh Slovenskej republiky a Dánska ako na celok. Pokúsime sa priblížiť si ako sa daný trh životného poistenia v spomínaných krajinách vyvíjal v uplynulých rokoch. Pri sledovaní poistného trhu budeme vychádzať z posledných dostupných údajov. Stanovili sme si preto sledované obdobie od roku 2012 po rok 2016. Poistné trhy oboch krajín budeme porovnávať pomocou vybraných poistných ukazovateľov. Najdôležitejším ukazovateľom je výška technického poistného. Technické poistné sme upravili, aby sme dostali informácie týkajúce sa problematiky životného poistenia v sledovanom období. Takto spracované dáta sme porovnali s vývojom HDP, aby sme dostali obraz o stave životnej úrovne v danej krajine a ako tento stav ovplyvňuje trh životného poistenia.

Druhá časť sa zaoberá konkrétnym produktom kapitálového životného poistenia vybraných poistných spoločností oboch krajín. Slovensko bude reprezentované spoločnosťou Allianz, ktorá má na našom trhu dlhoročnú tradíciu a patrí medzi najväčšie poisťovne s vysokým percentom podielu na trhu životného poistenia. Allianz poskytuje kapitálové životné poistenie pre prípad smrti alebo dožitia v rámci programu Flexi život. V rámci skúmania produktov sme sa zamerali aj na novinku v životnom poistení a to problematiku waerable zariadení. Skúmali sme, ako tieto zariadenia pracujú a aký je vplyv na produkty životného poistenia.

Na záver sme pomocou vybraných štatistických metód predpovedali, ako by sa mohol vyvíjať trh životného poistenia na Slovensku v nasledujúcich piatich rokoch. Výsledky sme interpretovali formou grafu a tabuľky. Rovnaký postup sme uplatnili aj pri výpočte pre Dánsko. Obe krajiny sme následne porovnali.

4.1 Analýza slovenského poistného trhu

Pri analýze Slovenského poistného trhu nám poslúžia poistné ukazovatele ktorých význam a skladbu sme si vysvetlili v predošlej kapitole. Jedným z najdôležitejších ukazovateľov stavu poisťovníctva je vývoj technického poistného. Technické poistné predstavuje všetky sumy poistného upravené o stornované poistné a zľavy, ktoré bolo splatené podľa zmluvných podmienok za dané obdobie.

Údaje o technickom poistnom na Slovensku sú uvedené v tabuľke č.4. Jedná sa o údaje v sledovanom období od roku 2012 až do roku 2016 z ktorého máme posledné dostupné informácie. Tieto informácie pravidelne zverejňuje Slovenská asociácia poisťovní.

Tabuľka č. 4: Vývoj technického poistného v životnom poistení na Slovensku od roku 2011 do roku 2016

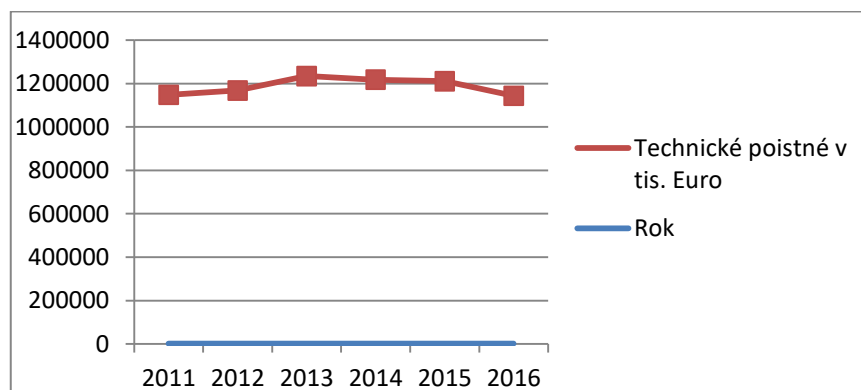
Rok	Technické poistné v tis. eur	Ročná percentuálna zmena
2012	1 165 593	2%
2013	1 232 176	6%
2014	1 215 546	-1%
2015	1 208 481	-1%
2016	1 141 194	-6%

Zdroj: Autor²⁸

Hodnoty zaznamenané v tabuľke č. 4 obsahujú technické poistné v životnom poistení za všetky poisťovne ktoré sú členmi v Slovenskej asociácii poisťovní a ktoré vykonávali poistnú činnosť na území Slovenskej republiky v príslušnom roku. Zaznamenané údaje za príslušné roky predstavujú konečný stav v sledovanom období. Pre lepšiu prehľadnosť sme dané hodnoty zaznamenali v grafe č. 1.

²⁸ Vypracované na základe údajov NBS a SLASPO, 21.1.2018. [online]. Dostupné na internete: <https://www.slaspo.sk/22322>

Graf č. 1: Vývoj technického poistného v životnom poistení od roku 2011 do roku 2016

Zdroj: Autor²⁹

Ďalším významným ukazovateľom poistného trhu v danej krajine je Vývoj technického poistného a jeho podiel na hrubom domácom produkte. HDP na jedného obyvateľa odzrkadľuje životnú úroveň v krajine. Ak teda HDP rastie znamená to, že ekonomika expanduje. Takáto expanzia má za následok rast zamestnanosti, rastúce mzdy a teda zvyšujúcu sa životnú úroveň, nakoľko si ľudia môžu dovoliť vynakladať viac peňažných prostriedkov na uspokojovanie svojich potrieb. Dostatok finančných prostriedkov zabezpečuje zvýšený dopyt po poistných produktoch životného ako aj neživotného poistenia. V tabuľke č.5 je zaznamenaný vývoj HDP na Slovensku za sledované obdobie.

Tabuľka č. 5: Vývoj HDP v bežných cenách od roku 2012 do roku 2016

Rok	HDP v mil. eur	Ročná percentuálna zmena	Podiel technického poistného v životnom poistení na HDP
2012	72 703,50	3%	1,6%
2013	74 169,90	2%	1,7%
2014	76 087,80	3%	1,6%
2015	78 896,40	4%	1,5%
2016	81 154,00	3%	1,4%

²⁹ Vypracované na základe údajov NBS a SLASPO. 21.1.2018. [online]. Dostupné na internete: <https://www.slaspo.sk/22322>

Zdroj: Autor³⁰

Zaujímavosťou je, že hoci HDP na Slovensku v sledovanom období zaznamenalo stabilný rast, táto skutočnosť sa neodzrkadlila na vývoji technického poistného v životnom poistení. Technické poistné zaznamenalo najväčší nárast o 6% v roku 2013, zatiaľ čo rast HDP bol v tomto roku najnižší. Hoci HDP v nasledujúcich rokoch stabilne rástlo o 3 až 4% ročne, stav technického poistného v týchto rokoch zaznamenal mierny pokles až do roku 2016, kedy medziročne klesol o 6%.

Aj napriek predpokladu, že stabilný rast HDP by mal vyvolať podobný efekt aj na technickom poistnom a teda aj podiel technického poistného v životnom poistení na HDP by mal rásť, v skutočnosti sa stretávame s opačným efektom. Táto skutočnosť môže byť z dlhodobého hľadiska spôsobená rôznymi skutočnosťami. Jednou z možných odpovedí je zlá demografická situácia na Slovensku, ako aj prostredie s pretrvávajúcimi nízkymi úrokovými sadzbami. Pokles mohol byť spôsobený aj v dôsledku zavedenia novej regulácie Solventnosť II, ktorá na Slovensku vstúpila do platnosti od 1. Januára 2016, nakoľko práve v tomto roku bol zaznamenaný najväčší pokles na technickom poistnom v životnom poistení o 6%. Podľa spoločnosti Deloitte je za nízkym predajom životného poistenia na Slovensku niekoľko faktorov. Za najväčší problém považuje krátku životnosť nových poistných kontraktov a častejšie zmeny poisťovne z dôsledku provízie získanej finančnými poradcami. Ako ďalší alarmujúci problém na trhu životného poistenia uvádza spoločnosť Deloitte komplikovanosť produktov a nejasné poplatky, ktoré nie sú stavané na potreby klienta.³¹ Životné poistenie je dôležitý nástroj zabezpečenia finančnej ochrany rodiny. Na Slovensku je však stále podceňované. Podľa štatistík však Slováci nie sú ochotní zaplatiť za poistnú ochranu toľko čo obyvatelia vyspelejších krajín západnej Európy. Aj napriek týmto skutočnostiam má slovenský trh životného poistenia vysoký potenciál budúceho rastu.

Ak skúmame poistný trh ako celok v danej ekonomike, je dôležitý ukazovateľ aj pomer životného a neživotného poistenia. Tento pomer na technickom poistnom vypovedá o stave a povahe poistného trhu. Ak sa jedná o krajinu, v ktorej prevláda pomer neživotného poistenia nad životným, môžeme tvrdiť, že daná krajina sa ešte len rozvíja. Je

³⁰ Vlastné spracovanie na základe údajov Štatistického úradu Slovenskej Republiky. 12.2.2018. [online]. Dostupné na internete:

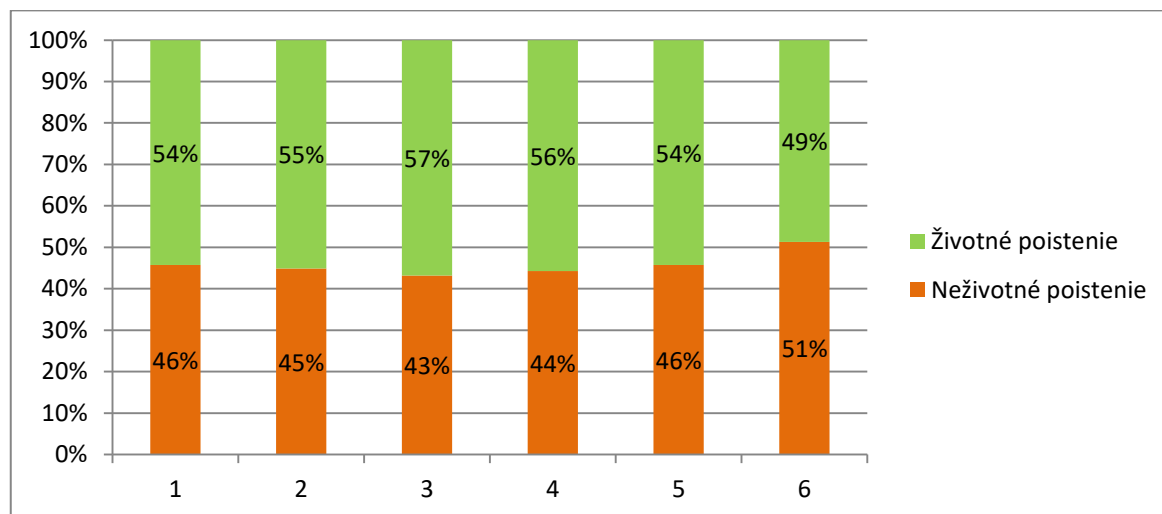
<http://www.statistics.sk/pls/elisw/MetaInfo.explorer?obj=35&cmd=go&s=1003&sso=3&so=81>

³¹ Deloitte. 2014. *The Quality of life Insurance Sales is Low?* [online]. Dostupné na internete:

<https://www2.deloitte.com/sk/en/misc/press-releases-archive/the-quality-of-lifeinsurancesalesislow.html>

to z dôvodu, že obyvatelia danej krajiny si v takomto prípade radšej poistujú hmotné veci alebo využívajú len povinné druhy poistenia ako je napríklad povinné zmluvné poistenie. V tomto prípade je životné poistenie z dôvodu nepriaznivej ekonomickej situácie príliš drahé a ľudia si ho nemôžu dovoliť, alebo pre dané obyvateľstvo nemá až taký význam a je vytláčané do úzadia neživotným poistením. V prípade rastu ekonomiky by sa však situácia mala zmeniť a rast životnej úrovne by mal zvýšiť dopyt po životnom poistení. Pomer životného a neživotného poistenia na Slovensku za sledované obdobie je zaznamenaný v Grafe č.2.

Graf č. 2: Pomer životného a neživotného poistenia na celkovom technickom poistnom v percentách od roku 2011 do roku 2016

Zdroj: Autor³²

Na Slovensku sa pomer životného poistenia na technickom poistnom v sledovanom období držal približne na úrovni 55% až do roku 2016. V tomto roku sme zaznamenali pokles životného poistenia na úroveň 49% čo malo za následok, že sa tento pomer zmenil v prospech neživotného poistenia. Životné poistenie sa na Slovensku prvýkrát dostalo nad úroveň 50% v roku 2008, kedy dosiahlo hodnotu 52% a teda sa priblížilo ku krajinám Európskej únie. Vo vyspelých krajinách Európskej únie sa tento pomer stabilne drží na úrovni približne 60%.

Ďalším významným ukazovateľom, ktorý sa využíva pri hodnotení poistného trhu je penetrácia. Klesajúci trend v technickom poistnom sa odzrkadlil aj v penetrácii poistenia na trhu Slovenskej republiky. Zatiaľ čo v roku 2013 dosahovala penetrácia 3%, z čoho až

³² Vlastné spracovanie na základe údajov SLASPO. 21.1.2018. [online]. Dostupné na internete: <https://www.slaspo.sk/22322>

1,7% bolo tvorené životným poistením, od roku 2014 začala táto hodnota, rovnako úroveň technického poistného, v krajine klesať. V roku 2016 predstavovala penetrácia len 2,2%, z čoho len 0,9% tvorilo životné poistenie. V tomto istom roku sme zaznamenali aj najväčší pokles technického poistného, ktoré oproti predošlému roku kleslo až o 6%. Vývoj v sledovanom období je zaznamenaný v Tabuľke č. 6.

Tabuľka č. 6: Penetrácia Slovenského poistného trhu od 2012 do roku 2016

Rok	Penetrácia v percentách	Penetrácia v životnom poistení v percentách
2012	2,9	1,6
2013	3	1,7
2014	2,9	1,6
2015	2,7	1,4
2016	2,2	0,9

Zdroj: Autor

4.2 Analýza poistného trhu Dánska

Dánsko je členom Európskej únie od roku 1973, no ako jedno z mála členov sa rozhodlo, že nebude využívať spoločnú menu euro. Obyvatelia Dánska sa tak rozhodli v referende ohľadom zavedenia eura ako oficiálnej meny v roku 2000. Výsledkom referenda bolo, že len 46,8% hlasujúcich hlasovalo za zavedenie eura a 53,2% bolo proti. Dánsko teda využíva vlastnú menu, dánsku korunu. Zavedenie eura malo v Dánsku vysokú podporu väčšiny politických strán a otázka ohľadom jeho zavedenia sa od roku 2000 viackrát stala predmetom rokovaní a však neúspešne. Po vypuknutí finančnej krízy v roku 2008 sa podpora zavedenia eura zo strany vlády vytratila. Dánska koruna je súčasťou ERM II (The European Exchange Rate Mechanism) a teda jej výmenný kurz je viazaný na euro, aby bola zabezpečená stabilita monetárnej únie.

Aby sme v rámci nášho výskumu dostali porovnateľné údaje, budeme využívať výmenný kurz dánskej koruny a eura, ktorý sa v priemere stabilne drží na úrovni 7,44 DKK za 1€. Údaje o technickom poistnom v Dánsku sme získali z Dánskej asociácie poisťovní, ktorá združuje životné a neživotné poisťovacie spoločnosti, ako aj spoločnosti spravujúce penzijné fondy na území Dánskeho kráľovstva. Vybrané hodnoty sme prepočítali podľa priemerného kurzu a zaznamenali v tabuľke číslo 6.

Tabuľka č. 7: Vývoj technického poistného v životnom poistení v Dánsku od roku 2012 do roku 2016

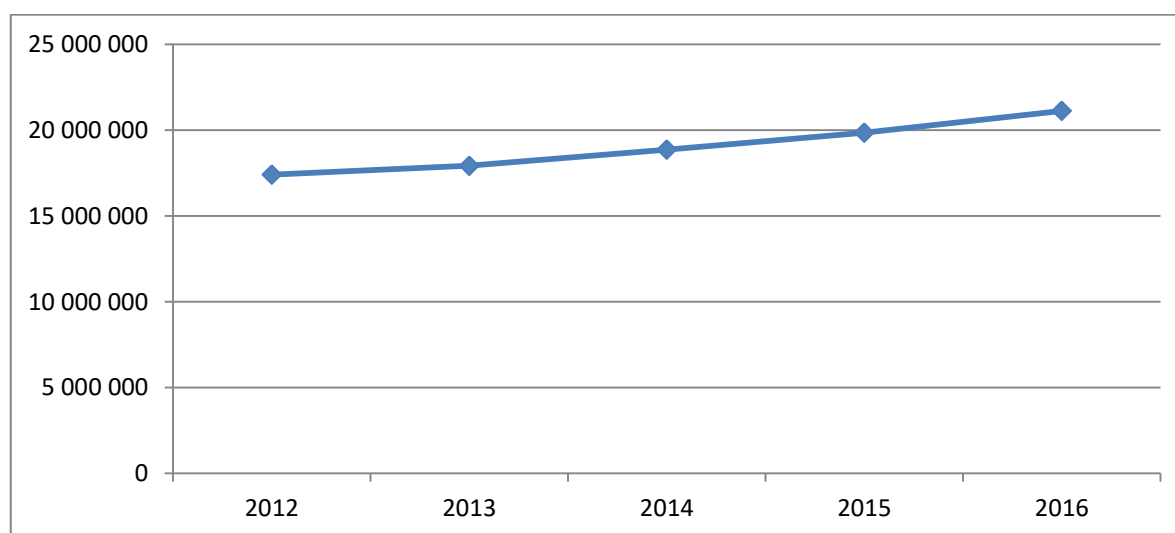
Rok	Technické poistné v tis. eur	Ročná percentuálna zmena
2012	17 402 784	4%
2013	17 915 895	3%
2014	18 859 371	5%
2015	19 846 978	5%
2016	21 119 368	6%

Zdroj: Autor³³

Zaznamenané hodnoty sú za všetky poisťovne, ktoré sú členmi Dánskej asociácie poisťovní a v príslušnom roku vykonávali poisťovaciu činnosť na území Dánska.

Z grafu číslo 3 je zrejmé, že technické poistné v Dánsku má oveľa stabilnejší priebeh ako technické poistné na Slovensku. Od začiatku až po koniec sledovaného obdobia vykazujú hodnoty technického poistného v životnom poistení Dánska rastúcu tendenciu až do výšky 6% v roku 2016. V priemere rástol objem technického poistného v životnom poistení až o 4,6% ročne, zatiaľ čo na Slovensku by sme po spriemerovaní medziročných hodnôt dostali 0%. V porovnaní s Dánskom teda Slovensko vykazuje značnú mieru stagnácie rastu objemu technického poistného v životnom poistení.

Graf č. 3: Vývoj technického poistného v životnom poistení v Dánsku od roku 2012 do roku 2016

Zdroj: Autor³⁴

³³ Vlastné spracovanie na základe údajov IPD (Insurance and Pension Denmark). 23.2.2018. [online]. Dostupné na internete: http://www.forsikringogpension.dk/presse/Statistik_og_Analyse/in-english/Sider/in-english.aspx

Dánsko a Slovensko sú si v mnohých ohľadoch veľmi podobné krajiny. Či už sa na to pozrieme s geografického alebo demografického hľadiska. Napriek tomu je ekonomický a hospodársky rozdiel medzi týmito krajinami veľmi veľký. V tabuľke číslo 7 sme zaznamenali vývoj HDP Dánskeho kráľovstva v sledovanom období a vypočítali sme, akú veľkú časť tvorí technické poistenie v životnom poistení na celkovom HDP krajiny.

Tabuľka č. 8: Vývoj HDP Dánska v bežných cenách od roku 2012 do roku 2016

Rok	HDP v mil. eur	Ročná percentuálna zmena HDP	Podiel technického poistného v životnom poistení na HDP
2012	254 578	3%	6,8%
2013	258 743	2%	6,9%
2014	265 757	3%	7,1%
2015	271 778	2%	7,3%
2016	277 489	2%	7,6%

Zdroj: Autor³⁵

Z dostupných údajov je zrejmé, že Dánsko dosahuje stabilný rast HDP. V sledovanom období bol priemerný medziročný rast 2,4%, čo je v porovnaní so Slovenskom o 0,6% menej. Slovensko teda vykazuje vyššiu mieru rastu HDP, čo je aj dôsledkom ekonomického cyklu. Ekonomika Slovenska sa nachádza v období rastu a teda nad úrovňou potenciálneho produktu. Ročný objem HDP Dánska je však približne o 180 miliárd eur viac ako HDP Slovenska, čo pri podobnom počte obyvateľov znamená, že životná úroveň občanov Dánska je oveľa vyššia ako na Slovensku. V roku 2016 bolo HDP per capita v Dánsku 48 400 eur, zatiaľ čo na Slovensku len 14 900 eur. Vyššia životná úroveň zabezpečuje vyššiu mieru úspor a spotreby, čo sa odzrkadľuje na technickom poistnom v životnom aj neživotnom poistení nakoľko v tomto vzťahu existuje priama úmernosť. Podiel technického poistného v životnom poistení na HDP sa na Slovensku

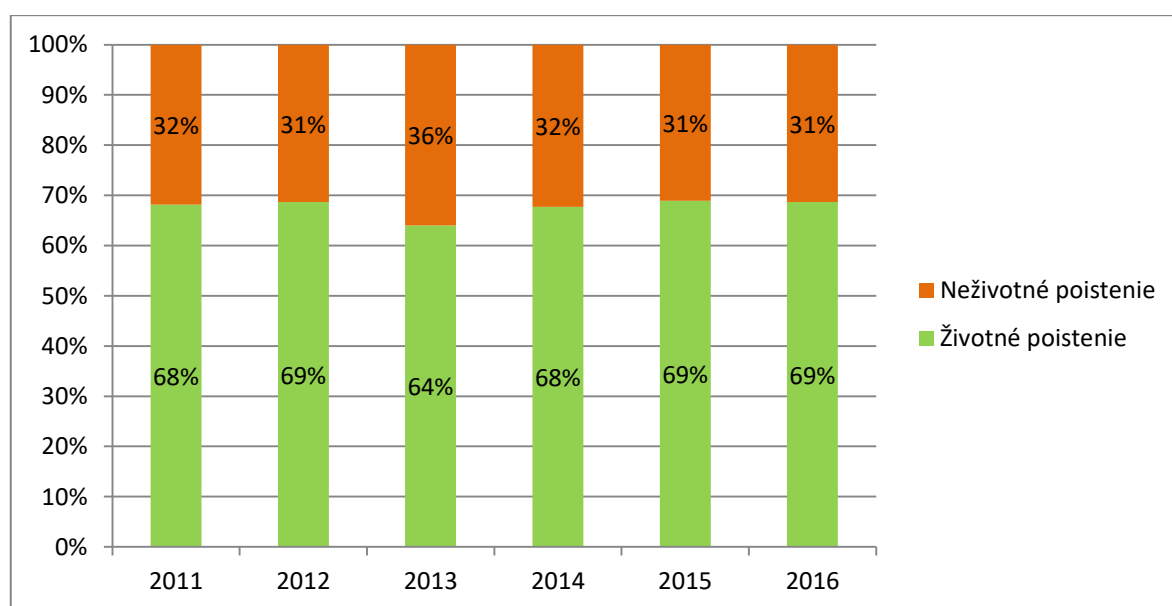
³⁴ Vlastné spracovanie na základe údajov IPD (Insurance and Pension Denmark). 23.2.2018. [online]. Dostupné na internete: http://www.forsikringogpension.dk/presse/Statistik_og_Analyse/in-english/Sider/in-english.aspx

³⁵ Vlastné spracovanie na základe údajov IPD (Insurance and Pension Denmark). 23.2.2018. [online]. Dostupné na internete: http://www.forsikringogpension.dk/presse/Statistik_og_Analyse/in-english/Sider/in-english.aspx

z roka na rok znižuje. Hoci HDP rastie, objem technického poistného v životnom poistení v sledovanom období stagnoval, čo znamená, že situácia na Slovensku nepotvrdzuje teóriu, že s rastúcou životnou úrovňou v krajine, rastie aj objem životného poistenia.

Podiel životného poistenia na celkovom technickom poistnom v Dánsku je veľmi vysoký v porovnaní s neživotným poistením. Záznamy o percentuálnom pomere životného a neživotného poistenia na technickom poistnom v sledovanom období sú zaznamenané v grafe č. 4.

Graf č. 4: Pomer životného a neživotného poistenia na celkovom technickom poistnom v percentách od roku 2011 do roku 2016

Zdroj: Autor³⁶

Životné poistenie má v Dánsku silnú pozíciu a stabilne tvorí takmer 70% celkového technického poistného. Tento pomer je jedným z najväčších v rámci celej Európskej únie. Dokonca ani krajiny ako Francúzsko alebo Nemecko nedosiahli v sledovanom období tak vysoké hodnoty. Vďaka týmto hodnotám sa Dánsko drží aj na popredných miestach vo svete. Podľa údajov Swiss Re³⁷ za rok 2016 je Dánsko celosvetovo na štvrtom mieste podľa technického poistného per capita a podielu na HDP. Na prvých troch miestach sa umiestnili Kajmanské ostrovy, Hong Kong a Švajčiarsko.

³⁶ Vlastné spracovanie na základe údajov OECD. 23.2.2018. [online]. Dostupné na internete: <https://data.oecd.org/insurance/gross-insurance-premiums.htm>

³⁷ Swiss Re. *sigma*, No. 3/2017 – *World insurance in 2016*. [online]. Dostupné na internete: http://www.swissre.com/library/publication-sigma/sigma_3_2017_en.html

Takto vysoké hodnoty sú výsledkom silnej penetrácie životného poistenia v krajine. Jej hodnoty v sledovanom období sú zaznamenané v Tabuľke č. 8.

Tabuľka č. 9: Penetrácia Dánskeho poistného trhu od 2012 do roku 2016

Rok	Penetrácia v percentách	Penetrácia v životnom poistení v percentách
2012	9,9	6,8
2013	9,9	6,9
2014	10,4	7,1
2015	10,5	7,3
2016	10,6	7,5

Zdroj: Autor³⁸

Dánsko teda potvrdzuje teóriu, že s rastúcou úrovňou HDP sa priamoúmerne zvyšuje aj podiel tvorený životným poistením. Dánsko dosahuje stabilný rast HDP ako aj technického poistného v životnom poistení. Z hľadiska produktov najväčší nárast zaznamenalo unit-linked poistenie, ktoré vytláča tradičné poistné produkty.

4.3 Analýza vybraného produktu kapitálového životného poistenia

Allianz- Slovenská poisťovňa je jednou z najväčších poisťovacích spoločností na slovenskom trhu. Ako jedna z univerzálnych poisťovní pôsobí na slovenskom poistnom trhu už niekoľko desaťročí a patrí medzi lídrov s viac ako 21% podielom v životnom poistení. Spoločnosť sa snaží prinášať nové a inovatívne produkty, ktoré jej behom pôsobenia priniesli viacero ocenení, ako je napríklad Zlatá minca. Silná pozícia na slovenskom poistnom trhu, dlhoročná tradícia ako aj schopnosť prinášať kvalitné poistné produkty sú dôvodom, prečo sme sa rozhodli spracovať produkt kapitálového životného poistenia práve od spoločnosti Allianz- Slovenská poisťovňa. Kapitálové životné poistenie je zahrnuté v programe Flexi život. Program Flexi život získal v roku 2015 druhé miesto v ocenení Zlatá minca.

³⁸ Vlastné spracovanie na základe údajov IPD (Insurance and Pension Denmark). 23.2.2018. [online]. Dostupné na internete: http://www.forsikringogpension.dk/presse/Statistik_og_Analyse/in-english/Sider/in-english.aspx

4.3.1 Flexi život

Program Flexi život je variabilný a komplexný poistný produkt stavebnicového typu. Poistná ochrana zahŕňa široké spektrum rizík v oblasti poistenia osôb. Stavebnicový charakter pomáha prispôbiť poistnú ochranu podľa požiadaviek klienta, pričom je možné poistenia meniť v prípade nečakaných zmien v životnej situácii. Program zahŕňa možnosť vybrať si zo širokej škály poistných produktov ako sú: Kapitálové životné poistenie, Rizikové životné poistenie, Poistenie trvalých následkov úrazu, Poistenie denného odškodného počas nevyhnutného liečenia úrazu, Poistenie denného odškodného pri pobyte v nemocnici z dôvodu úrazu, Poistenie smrti následkom úrazu s dvojnásobným plnením pre účastníka dopravnej nehody, Poistenie invalidity následkom úrazu, Poistenie denného odškodného pri pobyte v nemocnici z dôvodu choroby, Poistenie kritických chorôb, Poistenie Allianz Best Doctors, Poistenie dočasného dôchodku v prípade invalidity, Poistenie nezamestnanosti a pracovného úrazu s následkom smrti, Poistenie denného odškodného z dôvodu pracovnej neschopnosti, Poistenie chirurgického zákroku, Poistenie Doktor+, Poistenie oslobodenia od platenia poistného v prípade invalidity a Poistenie náhrady poistného pri dlhodobej pracovnej neschopnosti. Výhodou produktu je možnosť poistenia až dvoch dospelých osôb na jednej poistnej zmluve. Táto možnosť zvyšuje atraktivnosť produktu napríklad pre manželské páry.

Kapitálové životné poistenie pre prípad smrti alebo dožitia je tradičná forma poistnej ochrany. Časť poistného sa používa na tvorbu technickej rezervy poistného, ktorá je následne investovaná v zmysle platných zákonov. V prípade dožitia sa na konci poistnej doby vypláca poistné plnenie vo výške dohodnutej poistnej sumy pre prípad dožitia ako aj prijaté dynamiky. Poistné môže byť podľa výberu vyplatené vo forme dočasného dôchodku alebo ako jednorázové plnenie. Výhodou produktu kapitálového životného poistenia je, že v prípade vzniku poistnej udalosti získava poistený alebo oprávnená osoba garantovanú poistnú sumu ako aj prípadné zhodnotenie a to bez toho, aby disponovali znalosťami o finančných trhoch alebo investovaní. Poistník teda nie je nositeľom investičného rizika.

V prípade smrti poisteného behom poistnej doby, vypláca poistovateľ poistné plnenie vo výške dohodnutej poistnej sumy spolu s prijatou dynamikou, oprávnenej osobe a to do 15 dní od ukončenia vyšetrenia poistnej udalosti. Dynamika v kapitálovom životnom poistení predstavuje úpravu dohodnutej výšky poistnej sumy a poistného v závislosti od inflácie. Táto úprava sa vykonáva na pravidelnej báze tak, aby reálna

hodnota poistenia zostala zachovaná. Ak je dynamika dojednaná v poistnej zmluve, platí pre všetky zvolené produkty v rámci programu Flexi život. Poist'ovateľ informuje poistníka písomne o dynamike za celú poistnú sumu a to vždy vo výročný deň, pričom k poslednej dynamike môže dôjsť päť rokov pred skončením poistnej doby.

Poistné plnenie sa vypláca v dvoch prípadoch a to v prípade smrti alebo dožitia sa konca poistnej doby. V prípade smrti vzniká oprávnenej osobe nárok na poistné plnenie. Poistné plnenie predstavuje súčet poistnej sumy a bonusového zhodnotenia rezervy. Poist'ovateľ však nie je povinný vyplatiť poistné plnenie alebo jeho plnú hodnotu v prípade, že smrť poisteného nastala v rozpore s poistnou zmluvou. Výluky z poistenia zahŕňujú smrť poisteného z dôvodu samovraždy pred uplynutím karenčnej doby dvoch rokov od začiatku poistenia. V tomto prípade poist'ovateľ vypláca oprávnenej osobe poistné plnenie len vo výške odkupnej hodnoty. Ďalšia možnosť výluky z poistenia nastáva ak k smrti poisteného došlo v súvislosti s vojnovými udalosťami. Poist'ovateľ vtedy vypláca oprávnenej osobe poistné plnenie vo výške rezervy poistenia vypočítanej ku dňu vzniku poistnej udalosti.

Ak sa poistený dožije konca poistnej doby, nadobúda právo na poistné plnenie vo výške poistnej sumy ako aj úročeného bonusového zhodnotenia rezervy. Nárok poisteného na výplatu bonusového zhodnotenia rezerv sa uplatňuje aj v prípade keď poistenie zanikne pred koncom dohodnutého obdobia a vypláca sa pri tom odkupná hodnota.

V kapitálovom životnom poistení sa môže stať, že výška zaplateného poistného, prevyšuje poistné plnenie. Poistné je možné platiť mesačne, štvrťročne, polročne alebo ročne. Výška poistného závisí od rôznych faktorov ako vek poistenej osoby, dĺžka poistnej doby, zdravotný stav, zamestnanie, mimopracovná činnosť alebo ďalšie biometrické hodnoty.

Bonusové zhodnotenie rezervy podľa posledných dostupných údajov je zapísané v tabuľke. Výšku bonusového úroku každoročne zverejňuje na svojej stránke poist'ovateľ. Hodnota je platná na kalendárny rok.

Tabuľka č. 10: Výška bonusového úroku za kalendárny rok

Kalendárny rok	Bonusový úrok
2015	1,30% p.a.
2016	1,30% p.a.
2017	1,00% p.a.

2018	1,30% p.a.
------	------------

Zdroj: Autor³⁹

„Bonusové zhodnotenie rezervy za kalendárny rok sa určí ako súčin bonusového úroku platného pre daný kalendárny rok a priemernej hodnoty rezervy životného poistenia v príslušnom kalendárnom roku. Priemerná hodnota rezervy životného poistenia sa určí ako aritmetický priemer jej hodnôt na začiatku a na konci obdobia, za ktoré sa bonusové zhodnotenie rezervy počíta.“⁴⁰ Ak sa jedná o zhodnotenie rezervy len za časť kalendárneho roka, určí sa v alikvotnej časti za príslušné obdobie, z ktorého sa počíta. Nárok na vyplatenie bonusového zhodnotenia rezerv vzniká v prípade vzniku poistnej udalosti a teda dožitia sa konca poistnej doby alebo smrti poisteného pred jej ukončením. Nárok na výplatu je aj v prípade predčasného ukončenia poistenia s výplatou odkupnej hodnoty v prípade, že rok zániku sa nezhoduje s rokom začiatku poistenia.

Odkupná hodnota sa vypláca v prípade predčasného ukončenia poistenia alebo, ako bolo spomenuté v prípade samovraždy poisteného, ak nastala pred uplynutím dvoch rokov od jeho vzniku. Táto suma sa vypočíta podľa kalkulačných zásad poisťovne Allinaz. Odkupná hodnota predstavuje zníženú rezervu poistenia. Modelový príklad odkupnej hodnoty a bonusového úroku spoločnosti Allianz je obsahom prílohy č. 1. Príloha obsahuje výšku odkupnej hodnoty zahrňujúca aj informatívne bonusové zhodnotenie rezervy. Jedná sa o modelový výpočet.

Produkt kapitálového životného poistenia sa uzatvára na dobu určitú, ktorá je dohodnutá v poistnej zmluve. Maximálna dĺžka, na ktorú je možné uzatvoriť poistenie, je 60 rokov. Poistenie končí v prípade poistného plnenia, odstúpením od zmluvy, dohodou zmluvných strán alebo iných dôvodov. Allianz ponúka poistenie maximálne do dovŕšenia 85 roku života poisteného. To znamená, že ak je poistená osoba staršia ako 25 rokov, stanovená poistná doba sa upravuje.

Pre účely tejto práce sme si od spoločnosti Allianz nechali vypracovať ponuku v rámci programu Flexi život. Vstupný vek sme modelovo stanovili na 25 rokov, bezpečné pracovné prostredie a brutto plat 1000 euro mesačne. V rámci modelovej ponuky by lehotné poistné vyšlo na 22 eur mesačne. Poistná suma bola stanovená na 13 235 eur. Ak by sme sa rozhodli pre komplexný balík Flexi život obsahujúci produkty, ktoré sme

³⁹ Spracované na základe údajov Allianz. 1.3. 2018. [online]. Dostupné na internete: <https://www.allianzsp.sk/kapitalove-zivotne-poistenie-flexi-zivot#flap-1>

⁴⁰ Allianz. 2018. *Zmluvné dojednania pre program Flexi Život* [online]. Dostupné na internete: https://www.allianzsp.sk/tmp/image_cache/link/0000494783/PP%20Flexi%20Život_10-17.pdf

spomenuli v úvode kapitoly, bolo by poistné stanovené na 73,40 eur mesačne, 217,60 štvrťročne, 431,40 eur polročne alebo 847,10 ročne. V takomto prípade vzniká právo na zľavu na poistnom. Zľava na poistnom sa uplatňuje v prípade, ak poistník uzatvoril k rizikovému životnému poisteniu aj ďalšie životné poistenie alebo v prípade, ak je k životnému poisteniu dojednané úrazové poistenie.

4.4 Wearable technológie

Wearable technológie by mohli predstavovať významný medzník vo vývoji životného poistenia. Ich zavedenie ako súčasť produktu kapitálového životného poistenia, by mohlo byť ďalším krokom v raste kvality ponúkaných produktov ako napríklad analyzovaný produkt Allianz- Flexi život. Táto moderná technológia, slúžiaca na monitorovanie zdravotného stavu, sa už v súčasnosti využíva v niekoľkých poisťovniach vo svete ako motivačný prvok, ktorého cieľom je podporiť zdravý životný štýl. Nasledujúca generácia tejto technológie by mala obsahovať komplexnejšie zdravotnícke zariadenia, ktoré pomôžu stanoviť personalizované poradenstvo v oblasti zdravia, ciele intervencie a teda možnosti predchádzať prípadným zdravotným problémom v budúcnosti, ako aj monitorovať momentálny zdravotný stav. Jedná sa o nový trend, ktorého dopad na poistný trh je stále predmetom diskusie a testovania.

4.4.1 Súčasná generácia

Značka Fitbit je v súčasnosti jednou z najväčších spoločností produkujúcich wearable technológie na celom svete, pomáhajúce dosiahnuť ciele v oblasti zdravia a kondície pre milióny používateľov. Na konci roku 2016 predala spoločnosť Fitbit približne 60 miliónov produktov. Fitbit a podobné wearable zariadenia nie sú cenovo dostupné pre všetky vrstvy obyvateľstva, ich popularita však stále rastie a cena klesá.

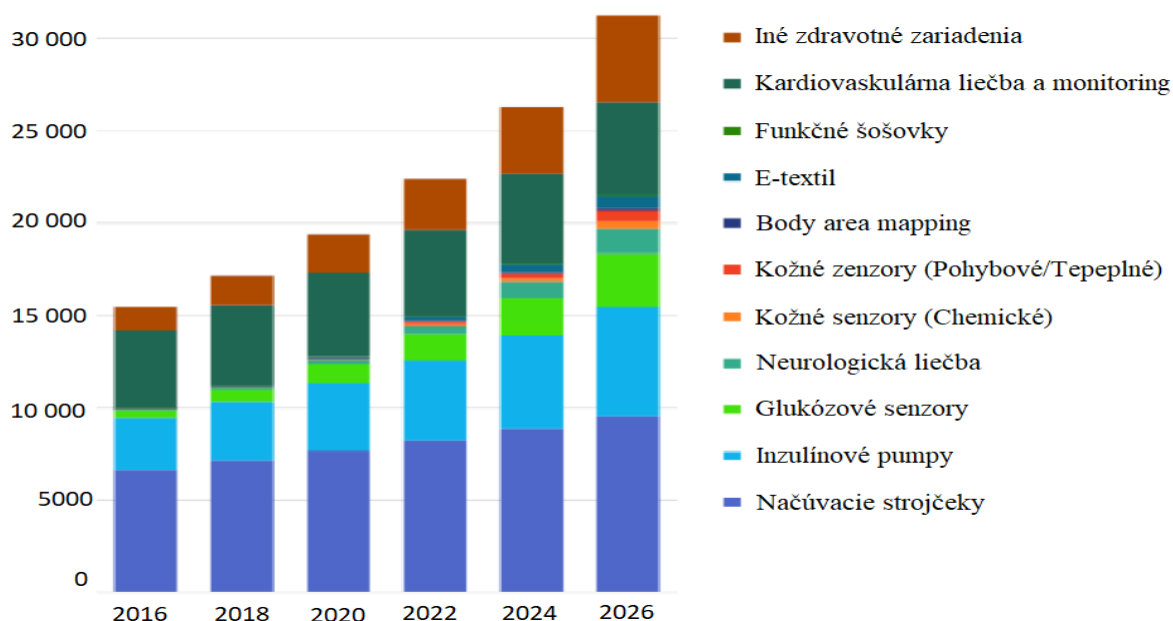
Jednou z nevýhod súčasnej generácie wearable technológií je, že poskytujú len čiastočne informácie a ich schopnosť a presnosť merania vitálnych funkcií je obmedzená mnohými faktormi ako sú cena, ergonómia, dizajn a váha.

Úspech takýchto zariadení neostal bez povšimnutia výrobcov komplexných zdravotných zariadení aké sa používajú v nemocniciach. Spoločnosť Biovotion vyvinula produkt, ktorý by mal pomôcť pacientom trpiacim kardiovaskulárnymi problémami. Tento produkt by mal byť schopný merať ich zdravotný stav po návrate z nemocnice a poskytovať informácie o zdravotnom stave a vitálnych funkciách klienta priamo

doktorovi. V prípade nastania určitej abnormality by toto zariadenia malo byť schopné okamžitej intervencie a liečby.

Potreba takýchto zariadení by mala podľa spoločnosti Swiss Re mať v budúcnosti rastúcu tendenciu. V nasledujúcom grafe je zaznamenaný predpokladaný vývoj celkových príjmov za wearable zdravotné zariadenia, ktoré by mali v budúcnosti predstavovať čoraz dôležitejšiu úlohu v aktívnom monitorovaní zdravotného stavu spotrebiteľov.

Graf č. 5: Predpokladaný vývoj celkových príjmov wearable zariadení v mil. dolárov

Zdroj: Swiss Re⁴¹

Informácie z trackerov a iných wearable zariadení sú jednoducho interpretované, aby im pochopil aj bežný používateľ. Vyspelejšie zariadenia poskytujú užívateľovi údaje o jeho spánku, stravovacích návykoch ale aj úrovni stresu. Takéto personalizované údaje dokázu užívateľom poskytnúť jednoduchý návod ako modifikovať ich životný štýl a teda aj celkový zdravotný stav. Z grafu je zrejmé, že význam wearable zariadení bude v budúcnosti rásť a mnohé z týchto zariadení by sa mohli stať klientsky dostupnejšie ako z hľadiska ceny tak aj z hľadiska dizajnu.

⁴¹ YOUNG, Kelvyn. *The Integration of Wearables and Insurance*. [online]. Swiss Re, 12.6. 2017. Dostupné na internete: http://institute.swissre.com/research/library/Medical_Wearables_Kelvyn_Young.html

4.4.2 Wearable technológie v poisťovníctve

Poisťovacie spoločnosti dlhé roky poskytovali rôzne benefity k produktom životného poistenia. Vo všeobecnosti sa jednalo napríklad o rôzne zľavy alebo možnosti návštevy wellness či kúpeľov. Poisťovne, ktoré začali využívať moderné wearable technológie, poskytujú svojim klientom rôzne zľavy alebo odmeny odvíjajúce sa od naplnenia stanoveného cieľa ako napríklad vykonať denne minimálne 10 000 krokov. Tieto odmeny sa zväčša poskytujú v spolupráci s partnerskými organizáciami. Poisťovne poskytujú tieto výhody výmenou za dáta stiahnuté zo wearable zariadení svojich klientov ktorí majú v danej spoločnosti uzatvorenú poistnú zmluvu. Dáta obsahujú záznamy o fyzickej aktivite ako aj životnom štýle poisteného. Spôsoby odmeňovania klientov vo forme zliav na poistnom alebo inej forme odmeňovania sme zaznamenali v tabuľke č. 9.

Tabuľka č. 11: Poisťovne využívajúce wearable technológie a spôsoby odmeňovania

Poisťovňa	Značka wearable zariadenia	Odmeny
Oscar NY	Misfit	Kredit 1\$ za dosiahnutie požadovaného cieľa až do výšky 250\$ ročne ktoré môže klient využiť pri nákupe cez Amazon
John Hancock	Fitbit	Zľava na poistnom do výšky 15%
Vitality Health	Rôzne	Rôzne odmeny odvíjajúce sa od dosiahnutej aktivity
UnitedHealthcare	Fitbit	Aplikácia na zdravý životný štýl prepojená na zariadenia Fitbit
Aetna	Rôzne	Podľa ponuky partnerských spoločností
Cigna	Rôzne	Podľa ponuky partnerských spoločností
Axa	Withings	Zľava na poistnom do výšky 100\$

Zdroj: Autor⁴²

Poistné spoločnosti propagujúce tento nový trend majú zmluvne dohodnuté partnerstvo s firmami vyrábajúcimi wearable techniku alebo v týchto spoločnostiach vlastnia určitý podiel. Napríklad švajčiarska spoločnosť Swiss Re, ktorá sa venuje zaistnej a poisťovacej činnosti, vlastní podiel v už spomínanej spoločnosti Biovotion.

Poisťovne stále pracujú na sofistikovanejších modeloch ako účinne a presne využívať informácie poskytnuté pomocou wearable zariadení, ako aj na nových metódach upisovania poistných zmlúv tak, aby poistné produkty vyhovovali potrebám klienta.

Na základe dostupných informácií je zrejmé, že trend so zavádzaním wearable technológií ako súčasť poistného produktu je zatiaľ dostupný najmä v poisťovacích spoločnostiach v USA. Z európskych poisťovacích spoločností ponúka možnosť využitia wearable technológií len poisťovňa Axa so sídlom v Paríži. Klienti majú možnosť dostať pri uzavretí poistnej zmluvy aj tracker značky Withings. Poisťovňa má stanovený cieľ, aby poistený denne vykonal viac ako 7000 alebo až 100 000 krokov a viac po dobu jedného mesiaca. Za splnenie tohto cieľa ponúka poisťovňa zľavu na poistnom do výšky 100\$, ako aj zľavu na akýkoľvek produkt partnerskej spoločnosti Withings. Žiadna z poisťovní na slovenskom ani dánskom poistnom trhu zatiaľ túto možnosť neposkytuje. V súčasnosti by totiž ich zavedenie vyžadovalo značné náklady. Dnes sa ešte nedá s istotou povedať, či tento trend nebude len dočasná bublina, ale pri jej správnom nastavení by bolo možné pomocou tejto technológie zvýšiť kvalitu produktov životného poistenia. Z hľadiska poisťovní je to nákladné, ale poskytuje im to dodatočné dáta o správaní sa a zdravotnom stave svojich klientov, zatiaľ čo zo strany poistených sa jedná o motiváciu dlhodobo dodržiavať zdravší životný štýl. Ich motiváciu by posilňovala práve skutočnosť, že vďaka naplneniu stanovených cieľov by dostali zmluvne určenú zľavu na poistnom. Náklady na strane klienta by predstavovala začiatočná investícia na nákup wearable zariadenia a ochota poskytovať poisťovní vybrané ukazovatele vitálnych funkcií a informácie o telesnej aktivite na pravidelnej báze. Väčšina wearable zariadení ako sú trackery sa v dnešnej dobe dokážu spárovať s mobilným telefónom, a teda by sa tieto informácie posielali prostredníctvom aplikácie po prihlásení užívateľa na internet.

⁴² YOUNG, Kelvyn. *The Integration of Wearables and Insurance*. [online]. Swiss Re, 12.6. 2017. Dostupné na internete: http://institute.swissre.com/research/library/Medical_Wearables_Kelvyn_Young.html

⁴² AXA. 2015. *AXA and Connected Devices: opportunities to strengthen our protection mission*, [online]. Dostupné na internete: <https://www.axa.com/en/newsroom/news/axa-connected-devices>

4.5 Predikcia vývoja životného poistenia Slovenska

V tejto časti sa pokúsime predpovedať možný vývoj životného poistenia na slovenskom trhu. Pri výpočte sme použili lineárnu regresiu v programe Microsoft Excel. Pre čo najpresnejšie spracovanie sme použili čo najviac dostupných údajov a preto sme rozšírili sledované obdobie so začiatkom sledovania od roku 2001. Vďaka tomu máme širší súbor dát, ktoré nám pomôžu lepšie určiť budúci vývoj. Na základe regresnej analýzy sme počítali budúci vývoj na obdobie nasledujúcich piatich rokov. Nakoľko posledné dostupné dáta o stave predpísaného poistného sú za rok 2016, predpovedané obdobie je od roku 2017 do 2021. Použité hodnoty sme zaznamenali do tabuľky č.10. Hodnoty sú v tisícoch eur.

Tabuľka č. 12: Údaje o životnom poistení SR od roku 2001 do 2016

Rok	životné poistenie	Celkové predpísané poistné
2016	1121194	2341659
2015	1208481	2227699
2014	1215546	2180788
2013	1232176	2169677
2012	1165593	2114318
2011	1145414	2109993
2010	1126440	2067104
2009	1062089	2027107
2008	1105796	2107511
2007	956048	1914964
2006	846576	1784410
2005	731310	1676938
2004	645078	1591863
2003	510239	1254343
2002	470238	1088501
2001	416555	955705

Zdroj: Autor⁴³

Pomocou vzorcov intercept a slope sme dostali výsledný tvar našej rovnice pre trend vývoja predpísaného poistného v životnom poistení.

$$y = 56\,192x + 457\,290$$

Následne sme dosadzovali do rovnice modelu premennú hodnotu x. Za hodnotu x sme na základe predošlej indexácie dosadili hodnoty 17,18,19,20,21 nakoľko prvý index

⁴³ Vlastné spracovanie na základe údajov SLASPO. 1.3.2018. [online]. Dostupné na internete: <https://www.slaspo.sk/22322>

predstavoval hodnotu 1 zodpovedajúcu roku 2001. Uvedené hodnoty teda zodpovedajú nasledovným rokom 2017,2018,2019,2020,2021. Tento proces sme zopakovali aj pre celkové predpísané poistné.

$$y = 82\,434x + 1\,150\,090$$

Pri kalkulácii sme dostali nasledovné hodnoty presnosti miery prognóz. Výpočet je zaznamenaný na obrázku č.1.

Obrázok č. 1. Regresná analýza životného poistenia Slovenska

SUMMARY OUTPUT								
Regression Statistics								
Multiple R	0,92492723							
R Square	0,85549038							
Adjusted R Square	0,84516826							
Standard Error	113812,953							
Observations	16							
ANOVA								
	df	SS	MS	F	Significance F			
Regression	1	1,07357E+12	1,07357E+12	82,87936274	2,94994E-07			
Residual	14	1,81347E+11	12953388181					
Total	15	1,25492E+12						
	Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	Lower 95,0%	Upper 95,0%
Intercept	457290,275	59684,01586	7,661854994	2,25572E-06	329280,7923	585299,76	329280,792	585299,76
X Variable 1	56192,1221	6172,373979	9,103810342	2,94994E-07	42953,69652	69430,548	42953,6965	69430,548

Zdroj: Vlastné spracovanie (Microsoft Excel)

Hodnota R Square = 0,85549038 nám ukazuje do akej miery vysvetľuje náš model variabilitu súboru. Po premene hodnôt na percentá je to 85,55%. Standard Error predstavuje smerodajnú odchýlku má hodnotu 113812,953. To znamená, že prognózované hodnoty sa v priemere líšia o túto sumu od skutočnosti. Následne sme dopočítali, že priemerná absolútna odchýlka je 88901. Podiel chýb prognóz v porovnaní so skutočnosťou v našom modeli je 11%.

Rovnaký postup sme zopakovali aj pre výpočet celkového predpísaného poistného, aby sme mohli predpovedať aký pomer z celkového hrubého predpísaného poistného bude tvoriť životné poistenie v nasledujúcich piatich rokoch. Pri skúmaní pomeru na základe dostupných údajov sme zistili, že pomer životného poistenia na celkovom poistnom v uplynulých rokoch zaznamenalo pokles. Naša predikcia by teda mohla ukázať, či tento

trend bude pokračovať aj v budúcnosti. Kalkulácia a hodnoty presnosti prognózy sú zaznamenané na obrázku č.2.

Obrázok č. 2. Regresná analýza celkového predpísaného poistného Slovenska

SUMMARY OUTPUT							
<i>Regression Statistics</i>							
Multiple R	0.922018882						
R Square	0,850118818						
Adjusted R Square	0,83941302						
Standard Error	170576,821						
Observations	16						
ANOVA							
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>		
Regression	1	2,31047E+12	2,31E+12	79,40732	3,81893E-07		
Residual	14	4,0735E+11	2,91E+10				
Total	15	2,71782E+12					
	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i> <i>Upper 95,0%</i>
Intercept	1150090,05	89451,23958	12,85717	3,84E-09	958236,2221	1341943,9	958236,222 1341943,88
X Variable 1	82434,84706	9250,826969	8,911079	3,82E-07	62593,79652	102275,9	62593,7965 102275,898

Zdroj: Vlastné spracovanie (Microsoft Excel)

Z našich výpočtov vyplýva, že náš model vysvetľuje 85,01% variability súboru. Smerodajná odchýlka je 170576,821 a priemerná absolútna odchýlka má hodnotu 141634. Podiel chýb prognóz v porovnaní so skutočnosťou v našom modeli je 9%.

Získané údaje sme následne dosadili do vzorca a prognózované hodnoty na roky 2017 až 2021, sme zapísali v tabuľke číslo 11.

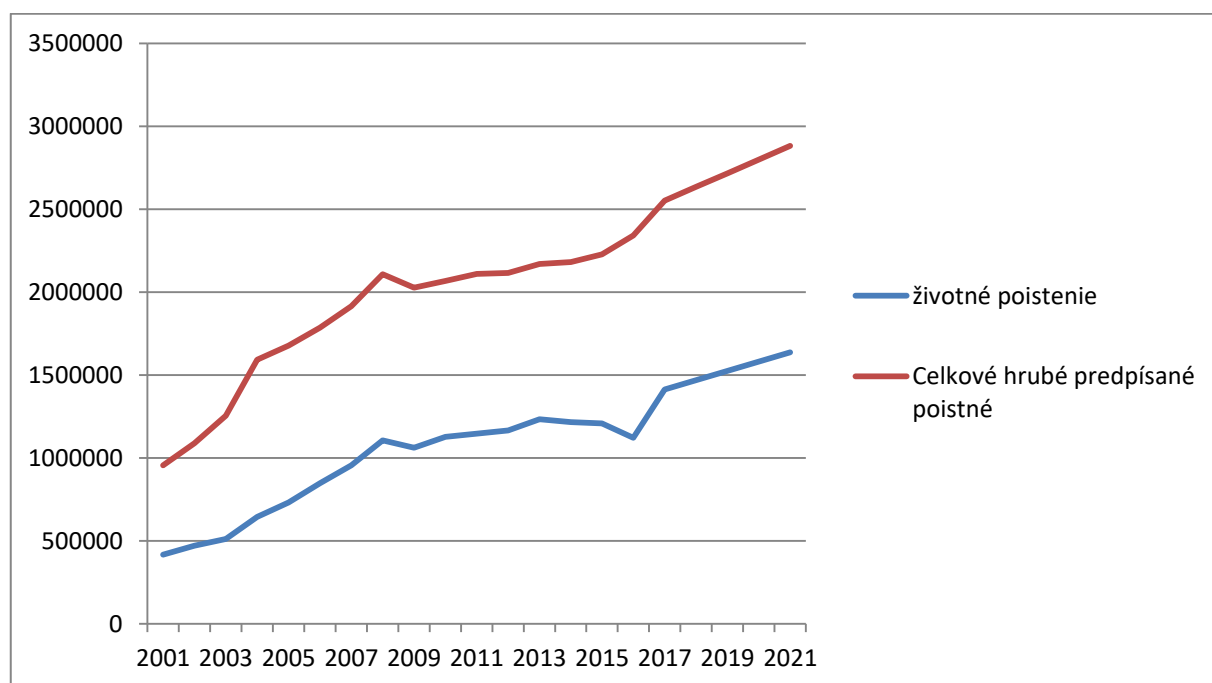
Tabuľka č. 13. Prognózované hodnoty vývoja v rokoch 2017 až 2021

Rok	Životné poistenie	Celkové predpísané poistné
2017	1412554	2551468
2018	1468746	2633902
2019	1524938	2716336
2020	1581130	2798770
2021	1637322	2881204

Zdroj: Vlastné spracovanie (Microsoft Excel)

Podľa našich výsledkov by životné poistenie na Slovensku malo v nasledujúcich piatich rokoch zaznamenať priemerný medziročný nárast 4%, zatiaľ čo celkové hrubé predpísané poistné by malo rásť len o 3%. To znamená, že pomer životného a neživotného poistenia na celkovom poistnom by sa v nasledujúcich rokoch mal približovať hodnotám, ktoré dosahujú vyspelejšie krajiny Európskej únie. Pre lepšiu prehľadnosť sme výsledky zaznamenali graficky.

Graf č. 6: vývoj životného poistenia v rokoch 2001 až 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie (Microsoft Excel)

Podľa našich výpočtov by v roku 2021 malo životné poistenie na Slovensku tvoriť približne 56% celkového technického poistného. Za predpokladu, že náš trend je správny môžeme teda tvrdiť, že Slovensko sa v nasledujúcich rokoch bude približovať priemeru štátov Európskej únie.

4.6 Predikcia vývoja životného poistenia Dánska

Rovnaký postup ako pri výpočte modelu pre Slovensko, využijeme aj v prípade Dánska. Aby boli výsledky porovnateľné opäť sme rozšírili sledované obdobie na roky 2001 až 2016. Údaje o technickom poistnom v životnom poistení v sledovanom období sme zaznamenali v tabuľke číslo 14. Údaje boli pôvodne interpretované v dánskych korunách, preto sme ich museli prepočítať na eurá za pomoci kurzu, aký sme použili v predchádzajúcej časti našej práce. Údaje sú v tisícoch eur.

Tabuľka č. 14: Údaje o životnom poistení Dánska od roku 2001 do 2016

Rok	Životné poistenie	Celkové predpísané poistné
2016	21119376	27746832
2015	19846977	26472141
2014	18859370	25496184
2013	17915894	24508598
2012	17402784	23841470
2011	16640386	22928044
2010	15591196	21774612
2009	14353553	20635319
2008	15031243	21245458
2007	13627935	19588691
2006	12503434	18293079
2005	11024623	16536820
2004	10143183	15439614
2003	9664040	14609337
2002	8879772	14051062
2001	8145283	13075811

Zdroj: Autor⁴⁴

Ako prvé sme počítali regresnú analýzu životného poistenia. Detaily vypočítaného modelu sú zaznamenané na obrázku číslo 3.

⁴⁴ Vlastné spracovanie na základe údajov IPD (Insurance and Pension Denmark). 24.4.2018. [online]. Dostupné na internete: http://www.forsikringogpension.dk/presse/Statistik_og_Analyse/in-english/Sider/in-english.aspx

Obrázok č. 3. Regresná analýza životného poistenia Dánska

SUMMARY OUTPUT									
<i>Regression Statistics</i>									
Multiple R	0,995389								
R Square	0,9907993								
Adjusted R Square	0,9901421								
Standard Error	404237,96								
Observations	16								
ANOVA									
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>				
Regression	1	2,46358E+14	2,46E+14	1507,62	1,174E-15				
Residual	14	2,28772E+12	1,63E+11						
Total	15	2,48645E+14							
	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>	
Intercept	7186415,8	211984,1758	33,90072	7,7E-15	6731755	7641076,7	6731755	7641076,66	
X Variable 1	851223,43	21922,88156	38,82808	1,17E-15	804203,53	898243,34	804203,53	898243,337	

Zdroj: Vlastné spracovanie (Microsoft Excel)

Vytvorený model vysvetľuje 99,07% variability súboru. Smerodajná odchýlka má hodnotu 404237,96. Pre úplnosť sme dopočítali, že priemerná absolútna odchýlka je 28011,5 a podiel chýb v porovnaní so skutočnosťou je v 2%. Získané hodnoty modelu sme dosadili do vzorca a dostali sme predikciu vývoja dánskeho životného poistenia na roky 2016 až 2021.

$$y = 851\,223x + 7\,186\,415$$

Pri výpočte sme dostali presnejšie výsledky ako pri Slovenskej republike vďaka stabilnejšiemu rastu v sledovanom období. Dánsko totiž dosahovalo stabilný rast technického poistného v životnom poistení, zatiaľ čo Slovensko zaznamenávalo výkyvy, ktoré predstavoval napríklad pokles technického poistného v životnom poistení v roku 2016 o 6%.

Rovnaký postup bol aplikovaný aj pre výpočet celkového poistného. Pri kalkulácii sme dostali nasledovné hodnoty presnosti miery prognóz. Výpočet je zaznamenaný na obrázku č.4.

Obrázok č. 4. Regresná analýza celkového predpísaného poistného Dánska

SUMMARY OUTPUT								
<i>Regression Statistics</i>								
Multiple R	0,99489963							
R Square	0,98982527							
Adjusted R Square	0,98909851							
Standard Error	487274,651							
Observations	16							
<i>ANOVA</i>								
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>			
Regression	1	3,23379E+14	3,23E+14	1361,958	2,37535E-15			
Residual	14	3,32411E+12	2,37E+11					
Total	15	3,26703E+14						
	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95,0%</i>	<i>Upper 95,0%</i>
Intercept	12100560,6	255528,9828	47,35494	7,43E-17	11552505,41	12648616	11552505,4	12648615,7
X Variable 1	975250,756	26426,17829	36,90472	2,38E-15	918572,2405	1031929	918572,24	1031929,27

Zdroj: Vlastné spracovanie (Microsoft Excel)

Hodnota R Square je 0,9898. Naš model teda vysvetľuje 98,98% variability súboru. Smerodajná odchýlka je 487274,651. priemerná absolútna odchýlka má hodnotu 315645. Podiel chýb prognóz v porovnaní so skutočnosťou v našom modeli je 2%.

$$y = 975\,250x + 12\,100\,560$$

Po dosadení do vzorca sme vypočítali predikciu vývoja technického poistného. Naše výsledky sme zapísali do tabuľky číslo 15.

Tabuľka č. 15. Prognózované hodnoty vývoja v rokoch 2017 až 2021

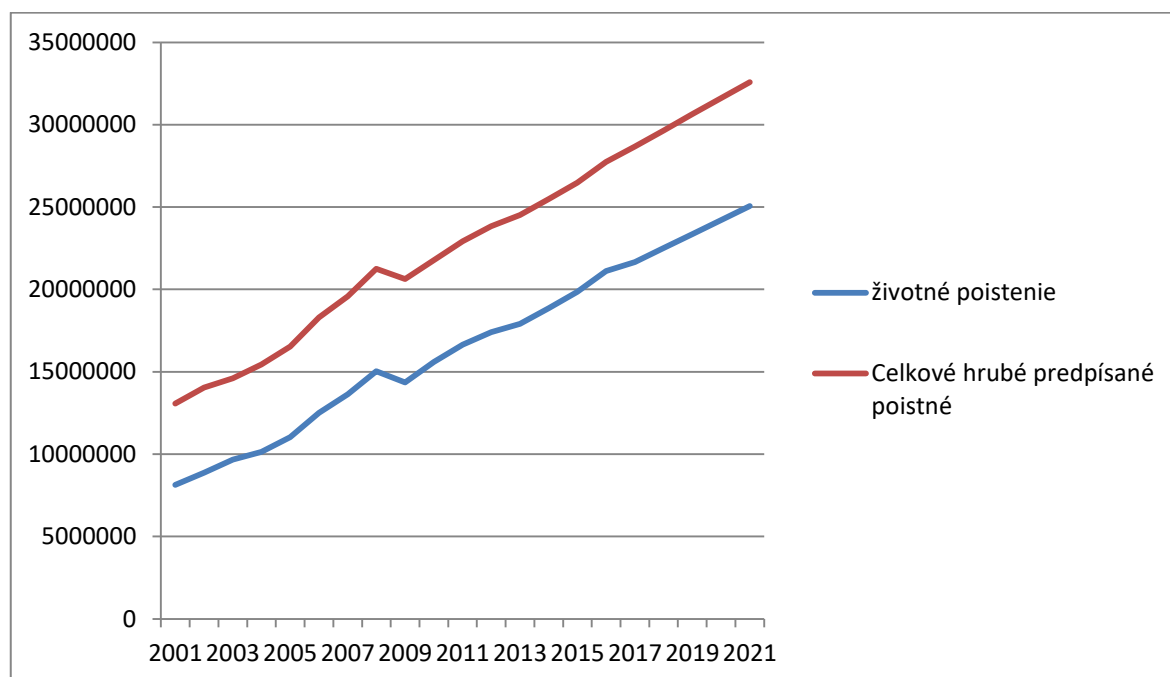
Rok	Životné poistenie	Celkové predpísané poistné
2017	21657214	28679810
2018	22508437	29655060
2019	23359661	30630310
2020	24210884	31605560
2021	25062108	32580810

Zdroj: Vlastné spracovanie

Výsledky sme interpretovali aj graficky na grafe číslo 7. Graf znázorňuje vývoj životného technického poistného spolu s celkový technickým poistným. Údaje použité

v grafe sú kombináciou údajov z tabuľky číslo 14, doplnené o nami vypočítané hodnoty v rokoch 2017 až 2021.

Graf č. 7: vývoj životného poistenia v rokoch 2001 až 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie (Microsoft Excel)

Dánsko zaznamenáva omnoho stabilnejšiu mieru rastu ako Slovensko. Životné poistenie rastie podobným tempom ako celkové poistné. Slovenské životné technické poistné rastie percentuálne rýchlejšie ako dánske v porovnaní s celkovým poistným, ale z hľadiska objemu je Dánsko stále ďaleko pred nami. Na grafe je najzreteľnejšia zmena v období finančnej krízy, kedy sa rast technického poistného v oboch krajinách zastavil a následne získal klesajúcu tendenciu. Táto klesajúca tendencia v oboch prípadoch trvala 2 roky. Za predpokladu, že je náš model správny teda očakávame, že poistné trhy oboch krajín budú mať v nasledujúcich piatich rokoch rastúcu tendenciu. Ak nenastane situácia ako v roku 2008, kedy prepukla finančná kríza alebo iný ekonomický jav, ktorý by tento trend narušil.

Záver

Hlavným cieľom záverečnej práce bolo zhodnotenie súčasného stavu životného poistenia na Slovensku a predpovedanie jeho budúceho vývoja a to z hľadiska celkového poistného ako aj z hľadiska produktu kapitálového životného poistenia.

Predpokladom na zvládnutie teoretickej ako aj praktickej časti bolo štúdium odbornej literatúry ako aj právnych noriem oboch krajín.

V práci sme sa venovali rozboru trhov jednotlivých krajín. Zistili sme, že slovenský trh životného poistenia na konci sledovaného obdobia zaznamenal pokles a to aj napriek skutočnosti, že životná úroveň rástla. Tento stav sa vymyká teórii, že s rastom životnej úrovne priamoúmerne rastie aj podiel životného poistenia v krajine. Pri skúmaní poistného trhu Dánska sme však túto teóriu potvrdili. Rozdiel vo výsledkoch môže mať mnoho dôvodov ako napríklad zhoršujúca sa demografická situácia spojená so starnutím obyvateľstva, krátka životnosť trvania produktov životného poistenia ako aj prostredie s trvalo nízkymi úrokovými sadzbami.

V rámci produktov kapitálového životného poistenia sme analyzovali produkt Flexi život od spoločnosti Allianz- Slovenská poisťovňa. Spoločnosť Allianz sme si zvolili preto, lebo sa jedná o jednu z najväčších poisťovní na slovenskom trhu a podrobný rozbor ich produktu nám pomohol získať obraz o kvalite produktov životného poistenia poskytovaných na Slovensku.

Rovnaký postup sme chceli uplatniť aj pri analýze vybraného produktu kapitálového životného poistenia v Dánsku ale neúspešne. Pri riešení tejto problematiky sme telefonicky kontaktovali niekoľko dánskych životných poisťovní za účelom získania potrebných informácií. Poisťovne sme volili podľa ich podielu na dánskom poistnom trhu. Zistili sme však, že produkty životného poistenia sa v Dánsku neponúkajú rovnakým spôsobom ako na Slovensku. Produkty životného poistenia sa dajú dojednať len ako doplnkový produkt k uzatvorenému penzijnému fondu. To znamená, že dôchodok, ktorý si klient pravidelne ukladá v životnej poisťovni, predstavuje ochranu pre riziko dožitia a životné poistenie následne kryje riziko úmrtia ako forma pripoistenia. Tento dôchodok sa následne zhodnocuje tradičnou formou alebo ako unit-linked. Poisťovne sme požiadali o vyhotovenie ponuky, čo však nebolo možné, nakoľko nie sme držiteľmi CPR čísla. CPR je osobné identifikačné číslo, ktoré je v Dánsku potrebné na uzatvorenie zmluvy so všetkými inštitúciami ako sú poisťovne, banky alebo aj telekomunikačné spoločnosti.

Keďže komparácia poistných produktov oboch krajín bola neúspešná, rozhodli sme sa viac zamerať na nový trend vo svete, ktorý predstavujú wearable technológie a ich dopad na poistný trh. Podľa nášho prieskumu sa tieto technológie nevyužívajú na trhu Slovenska ani Dánska. Ich obľúbenosť však stále stúpa a v budúcnosti by mali tvoriť čoraz významnejšiu časť života ľudí. Ich zavedenie, ako súčasť poistných produktov životného poistenia, by v konečnom dôsledku mohlo mať pozitívny dopad na kvalitu životného poistenia z pohľadu klientov, ktorí sú ochotní ponúknuť informácie o svojich vitálnych funkciách, ako aj životných zvyklostiach v prospech poisťovne. Tá by im na výmenu za tieto informácie poskytla určité zľavy a bonusy. Z takejto výmeny by profitovali obe zúčastnené strany. Poisťovne by disponovali väčším množstvom dát o životospráve svojich klientov, zatiaľ čo poistený by disponoval produktom, ktorý by presne vyhovoval jeho potrebám a zároveň by bol motivovaný k zdravšiemu životnému štýlu, za čo by bol odmenený lacnejším poistným. Touto technológiou sa zaoberá čoraz viac poisťovní a zaistovní vo svete a odporúčanie na ich zavedenia aj v našich podmienkach považujeme za jeden z prínosov našej práce z hľadiska rozvoja kvality produktov životného poistenia.

Na záver sme sa pokúsili predpovedať vývoj hrubého technického poistného v životnom poistení oboch krajín. Pomocou štatistických funkcií v programe Microsoft Excel sme vypočítali, že trh životného poistenia Slovenskej republiky by v nasledujúcich piatich rokoch mal zaznamenať priemerný medziročný nárast o približne 4%, čím by rástol o 1% rýchlejšie ako celkové hrubé predpísané poistné v danom období. Rýchlejšia rast životného poistenia by znamenal, že jeho pomer na celkovom technickom poistnom by sa mal zvyšovať a teda sa aj približovať k hodnotám, ktoré dosahujú vyspelejšie krajiny Európskej únie. Rastúci tendenciu by malo mať aj Dánsko. Z hľadiska priemerného medziročného rastu by malo životné poistenie v Dánsku rásť o 3% ročne. Rovnaký priemerný medziročný rast by malo mať aj celkové technické poistné. Nepredpokladáme, že pomer životného a celkového technického poistného by sa mal v nasledujúcich rokoch výrazne meniť.

Zoznam použitej literatúry

Knihy / Monografie

- [1] MAJTÁNOVÁ, Anna. a kol. *Poist'ovníctvo*. Bratislava: Iura Edition, 2009. 97 s. ISBN 978-80-8078-260-3.
- [2] SCHCELLE, Karel - HRADEC, Milan.: *Historieprávní úpravy pojišťovníctví*. Praha: Eurolexbohemia, 2006. 124s. ISBN 80-86861-52-X.
- [3] LITVOVÁ, Zuzana - KRÁTKA, Zuzana. *Životné poistenie*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2009. 7 s. ISBN 978-80-225-2644-9.
- [4] MAJTÁNOVÁ, Anna a kol. *Poist'ovníctvo*. Bratislava : vydavateľstvo EKONÓM, 2005. 94 s. ISBN 80-225-1940-5.
- [5] ROGAN, Peter. *The Insurance and Reinsurance Law Review*. London: Encompass Print Solutions, 2017. 146 s. ISBN 978-1-910813-53-9.
- [6] TICHÝ, Milík. *Ovládání rizika. Analýza a manažment*. Praha : C. H. Beck, 2006.16 s. ISBN 80-7179-415-5.
- [7] CHOVAN, Pavel. *Poist'ovníctvo v kocke*. Bratislava : Slovenská asociácia poisťovní, 2006, 77 s. ISBN 80- 967410-1-7.
- [8] LITVOVÁ, Zuzana. MARKO, Peter. VACHÁLKOVÁ, Ingrid. *Riziko v poisťovníctve*. Bratislava: Ekonóm, 2012. 78 s. ISBN 978-80-225-3385-0.
- [9] KAFKOVÁ, Eva. 2012. *Základy poisťovníctva I*. Bratislava: Ekonóm, 2012. ISBN 978-80-225-3363-8
- [10] PACÁKOVÁ, Viera. A kolektív. *Štatistika pre ekonómov*. Bratisla: Iura Edition, 2003. 194 s. ISBN 80-8904-774-2

Internetové zdroje

- [1] GENRE. 2017 . *Wearables in Life Insurance- Game Changer or Passing Fad?* [online]. Dostupné na internete: <http://www.genre.com/knowledge/blog/wearables-in-life-insurance-game-changer-or-passing-fad-en.html>
- [2] GENRE. 2017. *Trends in Life Insurance – How Can the Industry Stay Fit in the Future?* [online]. Dostupné na internete: <http://www.genre.com/knowledge/blog/trends-in-life-insurance-en.html>

- [3] Deloitte. 2014. *The Quality of life Insurance Sales is Low?* [online]. Dostupné na internete: <https://www2.deloitte.com/sk/en/misc/press-releases-archive/the-quality-of-lifeinsurancesalesislow.html>
- [4] Swiss Re. *sigma*, No. 3/2017 – *World insurance in 2016*. [online]. Dostupné na internete: http://www.swissre.com/library/publication-sigma/sigma_3_2017_en.html
- [5] Allianz. 2018. *Zmluvné dojednania pre program Flexi Život* [online]. Dostupné na internete: https://www.allianzsp.sk/tmp/image_cache/link/0000494783/PP%20Flexi%20Zivot_10-17.pdf
- [6] YOUNG, Kelvyn. *The Integration of Wearables and Insurance*. [online]. Swiss Re, 12.6. 2017. Dostupné na internete: http://institute.swissre.com/research/library/Medical_Wearables_Kelvyn_Young.html
- [7] AXA. 2015. *AXA and Conected Devices: opportunities to strengthen our protection mission*, [online]. Dostupné na internete: <https://www.axa.com/en/newsroom/news/axa-connected-devices>

Ostatné zdroje

Allianz – Slovenská poisťovňa ponuka poistenia- Program Flexi Život, Poistné podmienky k poisteniu osôb poisťovne Allianz- Slovenská poisťovňa

Štatistické informácie o výške technického poistného na Slovensku zo Slovenskej asociácie poisťovateľov [online] Dostupné na internete: <https://www.slaspo.sk/22322>

Štatistické informácie o výške technického poistného v Dánsku zo Dánskej asociácie poisťovateľov [online] Dostupné na internete: http://www.forsikringogpension.dk/presse/Statistik_og_Analyse/in-english/Sider/in-english.aspx

Informácie o subjektoch finančného trhu na Slovensku z Národnej Banky Slovenska [online] Dostupné na internete: https://subjekty.nbs.sk/?aa=select_sector&bb=3&cc=&qq=

Príloha č. 1. Odkupná hodnota pre tarifu K1 a informatívne bonusové zhodnotenie rezervy na konci daného roku trvania poistenia (EUR)

Rok	Odkupná hodnota + bonusový úrok K1			Rok	Odkupná hodnota + bonusový úrok K1		
	0,00%	1,00%	2,00%		0,00%	1,00%	2,00%
1	0	0	0	31	6938,88	8058,08	9409,05
2	59,04	59,3	59,57	32	7162,66	8363,11	9822,35
3	287,03	288,85	290,69	33	7385,09	8669,84	10242,56
4	536,63	569,13	575,62	34	7606,45	8978,56	10670,1
5	806,75	819,13	831,69	35	7826,46	9289,02	11104,84
6	1049,82	1071,11	1092,83	36	8045,69	9601,8	11547,49
7	1292,75	1325,47	1359,06	37	8263,52	9916,3	11997,58
8	1535,35	1582,04	1630,28	38	8480,81	10233,41	12456,13
9	1777,82	1841,05	1906,79	39	8696,88	10552,47	12922,63
10	2020,25	2102,61	2188,79	40	8912,05	10873,82	13397,55
11	2262,16	2366,26	2475,91	41	9125,49	11196,64	13880,23
12	2503,4	2631,88	2768,1	42	9338	11521,76	14371,63
13	2743,94	2899,45	3065,43	43	9548,81	11848,43	14871,15
14	2984,03	3169,25	3368,25	44	9758,9	12177,64	15379,94
15	3223,72	3441,34	3676,73	45	9967,63	12508,78	15897,54
16	3463,07	3715,81	3991,04	46	10176,32	12843,19	16425,45
17	3701,66	3992,27	4310,87	47	10384,71	13180,65	16963,62
18	3939,5	4270,74	4636,34	48	10592,58	13520,96	17512,03
19	4176,68	4551,33	4967,66	49	10799,58	13863,8	18070,53
20	4413,26	4834,13	5305	50	11006,65	14210,14	18640,28
21	4648,37	5118,28	5647,61	51	11214,76	14560,99	19222,47
22	4881,89	5403,68	5995,47	52	11423,68	14916,16	19817,12
23	5114,12	5690,64	6348,99	53	11633,9	15276,18	20424,97
24	5345,44	5979,56	6708,67	54	11846,24	15641,93	21047,11
25	5575,53	6270,13	7074,31	55	12061,49	16014,26	21684,61
26	5804,44	6562,43	7446,07	56	12280,61	16394,19	22338,76
27	6032,76	6857,06	7824,68	57	12504,73	16782,93	23011,02
28	6260,65	7154,2	8210,43	58	12735,25	17181,98	23703,16
29	6487,78	7453,55	8603,13	59	12973,85	17593,12	24417,26
30	6713,97	7754,95	9002,74	60	13235	18076,81	25296,34

Zdroj: Allianz- Slovenská poisťovňa